

יום הכנה לגיחה
בדרך שלך!

הרעיון המרכזי:
חשיפה למרכיבי הגיחה והתנסות בהם יפזרו את סימני השאלה לגבי אופי הפעילות בגיחה ויאפשרו לתלמידים להגיע נלהבים, מוכנים וערוכים בצורה הטובה ביותר אליה.

המטרה:
להתנסות ולתרגל מרכיבים שונים כפי שיתקיימו בגיחה תוך צבירת נקודות בקריטריונים שונים כבר ביום ההכנה - ככל שהתלמידים יהיו מעורבים יותר כך חווית הגיחה תהייה משמעותית ומעצימה עבורם.

מיקום:
תחנות הפעילות ישולבו לאורך מסלול או במקום אחד ברצף.

מרכיבי יש"מ ההכנה לגיחה:

- ☒ **טבלת ניקוד**, מומלץ להכין טרם סבב ימי השדה את טבלת הניקוד של הגיחה ולתלות אותה על לוח המודעות. במהלך ימי השדה יצברו הכיתות נקודות כשאלה יופיעו בסוף יום השדה על הלוח. החלת התחרות מיש"מ ההכנה מדרבן את התלמידים ומכניס אותם לאווירת הגיחה.
- ☒ **תרגול מסדרים**, סידור הכיתה במסדר והסבר על דרך העמידה בו כולל סמן ימני, מרחק ממי שעומד לפני ומצדדי. (ניקוד למסדרים, מומלץ לתת הערכה כללית לגבי תפקוד הכיתה במסדרים לאורך היום ולהוסיף ניקוד בטבלת הגיחה).
- ☒ **החבל, השימוש בו, קשרים וכפיתות**, הסר על החבל, לימוד ותרגול, מלמדים ואז משחקים למשל תחרות בין החוליות מי כופת ברצף הכי מהר קשר מוט על מוט מטאטא / כפיתה מוצלבת וכד', מי החולייה הראשונה שמחברת את כל החבלים שלה בקשר שטוח וכיו"ב (מצורף נספח – החבל עמ' 3).
- ☒ **אוהלי סיירים**, לימוד ותרגול בניית אוהל סיירים. המלצה לחלק את הכיתה לחוליות של 4 תלמידים כל תלמיד מביא מרכיב אחד לטובת בניית האוהל: מקל מטאטא 2X, ציפה 2X (ניקוד לאוהלים, הכתה מקבלת ניקוד ללוח הגיחה בהתאמה לגודלה כיתה שמרכיבה 32

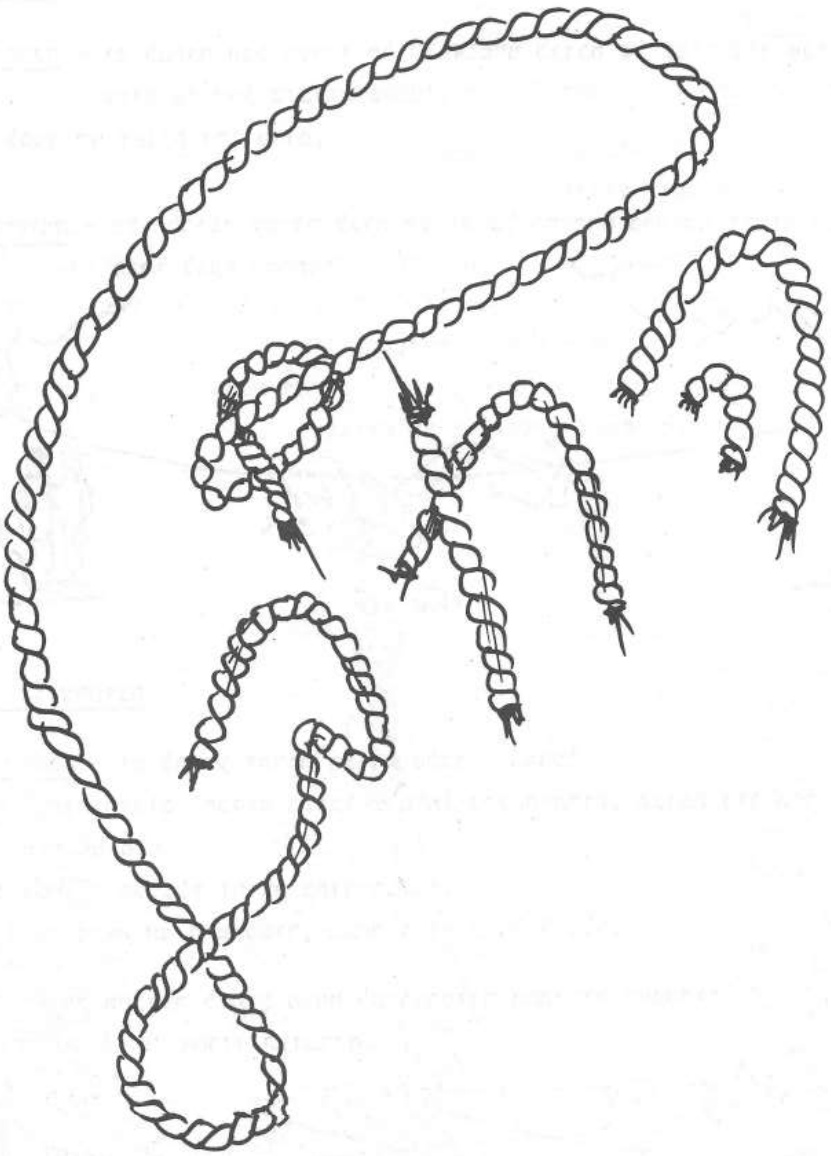
תלמידים צריכה לבנות 8 אוהלים, כיתה שמרכיבה 17 תלמידים צריכה לבנות 4 אוהלים – כיתה שעומדת במשימה מקבלת את מירב הנקודות).

- ☒ **בניית מתקן מחנאי,** אחרי לימוד כפיתות ניתן לבחור מאוסף המתקנים מתקן אחד ולהתנסות בבנייתו ממקלות מטאטא (של האוהלים או אחרים) ניתן לבחור במתקן שהכיתה תבנה בגיחה עצמה) (מצורף נספח עמ' 18).
- ☒ **בניית תנור בישול / כירה,** בניית המתקן ושימוש בו לבישול / אפייה (מצורף נספח עמ' 34).
- ☒ **פעילות אתגרית**, ניתן לקיים את אותה פעילות מספר פעמים בהתחלה כניסיון ולבסוף למדוד זמן / ביצוע ולנקד בהתאם כאשר הניקוד יעלה ללוח הניקוד של הגיחה (מצורף נספח עמ' 46).
- ☒ **בישול**, יתקיים ברמת חולייה או כיתה בהתאם לאופיו בגיחה, מומלץ לשתף את התלמידים בבחירת אופי הבישול תוך וידוי כי הבישול לא "ישתלט" על כל יום ההכנה והוא יהיה מרכיב אחד מסך מרכיבי היום.
- ☒ **מעגל של"ח,** ניתן לקיים את מעגל השל"ח סביב חוויה מיום ההכנה או סביב נושא כללי שמתקשר לגיחה ועשוי מעצם השיחה לחזק ולכוון למקום הרצוי. לדוגמה מיד אחרי משימה שהתקיימה כמו בניית מתקן, פעילות אתגר ניתן לסכם את החוויה ולראות איך זו מתקשרת לחייהם האישיים של התלמידים. קיימת אפשרות אחרת לשוחח לדוגמה על שיתוף פעולה בכלל וכיצד הוא נוגע להצלחת הגיחה, גם כאן אחרי שיחה כללית יש להתחבר לעולמו של התלמיד היכן הוא נדרש לשתף פעולה למשל או בכל נושא אחר המתקשר לגיחה אופייה או מרכיביה.
- ☒ **ארוחת בוקר, מעבר על תיק הגיחה (אם הוא קיים כבר ביום ההכנה), חלוקת משימות הלאה, בדיקת מצב, מה נעשה מה עוד לא, מעגל סיכום.**

לכל מורה האפשרות לבנות את יום ההכנה שמתאים עבורו.ה החל מבחירת המרכיבים וכלה בזמן אותו מקציבים לכל מרכיב.

מצורף קובץ סרוק מתוך קובץ הפעלות בשדה, מהדורה ניסיונית לא לפרסום, ליקטה וערכה ליאורה בן יהודה, אוקטובר 1982.

הועבר באדיבות אוריה בן ישראל.



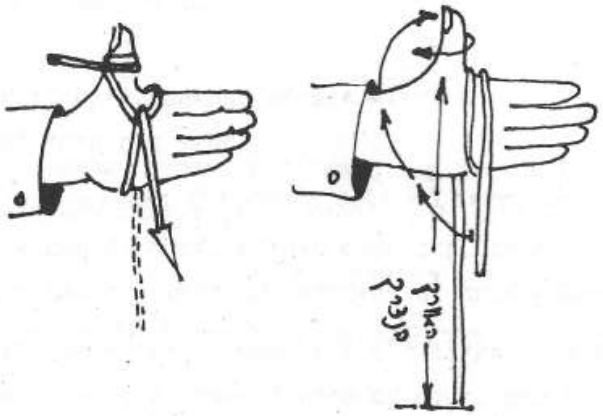
קריעת חוט שפגעת (או חבל דק)

א. חלק לכל חניך חוט שפגת באורך של מטר אחד.

ב. הדגם קריעת החוט בשיטת המצוירת.

ג. למד שיטה זו בשלבים, עבור תוך הדגמה בין חניכך.

ד. אפשר לבצע את קריעת החוט רק לאחר שבדקת כל חניך אם הוא ערוך בשיטה הנכונה.



1. השמוש בחבל

החבל הוא אחד המכשירים הראשוניים ביותר, שהיו בידי האדם. האדם הקדמון השתמש בחבל, יותר מאשר בכל חפץ או מכשיר אחר. כלי עבודתו הפרימיטיביים של אבי אבות אבותינו, היו עשויים מאבנים ומוטות המחוברים יחד בעזרת חבלים. לטפוס, לצליחת נהרות ותהומות, לעקידה ואריזה - השתמש האדם בחבל, בצאתו לציד עם קשתו העשויה ענפים וחבלים[1], קשר האדם את צלצלו לחבל, למען לא תברח החיה הפצועה עם צלצל העצם היקר. מן החבל יצר האדם את רשתות הדיג ואת חוטי התפירה עבור בגדיו. קדמונינו השתמשו במכשיר פלאים זה שחבל שמו, גם לבנית סוכותיהם ומחסותיהם.

גם כיום, בצאתנו לטיולים, למחנות וכד' החבל הוא אחד מעוזרינו החשובים ביותר. בהיותנו בחיק הטבע משתמשים אנו בחבלים מסוגים שונים ובלעדי החבל לא היינו יכולים לבצע כמעט שום פעולה מחנאית. בחבל משתמשים אנו כיום להקמת המתקנים השונים, לבנית האהלים והמחסות. להצבת תרנים ועוד ועוד...

החבל משמש עזר רב למטייל ולמחנאי.

לשם הכנת מתקני ספורט שמושי, גרירת מכונה, בנין, גשר או כל מטרה אחרת המצריכה חבל - נלמד לשזור חבלים מצמחים (במקרה של העדר חבלים אחרים).

דרך שזירת החבל הוא דבר הדורש למוד מעשי: כאן נתנות רק הוראות מספר למלמדי השזירה.

א. יש להקפיד, שהשזירה אצל כלם תהיה בכוון אחד. כלומר: החבל מונח על כף יד שמאל ויד ימין שוזרת, כוון השזירה - משרש היד אל קצות האצבעות. המטרה: לאפשר חבורם של כמה חבלים, והכפלתם. דבר זה יתכן רק אם כוון השזירה יהיה אחיד.

---

1) או גידים שאף הם בחזקת חבלים.

ב. יש להקפיד ולהחמיר במתיחתם של שני אגודי הסיבים בשעת השזירה, בכדי שהחבל יהיה חזק יותר

ג. חבור שני חבלים ייעשה ע"י השחלת סופו של האחד, בראשו של השני. שלש השחלות בפתולי החבל. מסימים בקשר בהן, בקצה החבל המושחל בכדי ליצור כפתור-שיעצור את התחלקותו של החבל המשחל החוצה.

ד. הכפלת החבל לשם חזוקו לא תעשה שוב ע"י שזירה, אלא ע"י סבובים נגדיים, בשני קצותיו, כשהחבל מתוח כל הזמן. אדם שלישי יחזיק במרכז החבל, ושני המסובבים הקצוניים יתקרבו זה לזה תוך שמירה על מתיחותו. המחזיק במרכזו ישחרר את החבל והוא יתגלגל וישתזר מאליו.

והרי רשימת צמחים מתאימים לעשית חבלים:

1) יתרן- או מתנן שעיר, שיח רב שנתי, ירק כל השנה, נפוץ באדמות קלות לאורך אזור החוף, בנגב המרכזי, באשדות המערביים של הרי חברון ובכרמל ליד בית אורן.
מפצלים מהענף את קליפתו ושוזרים ממנה חבלים חזקים מאד.
מהסיבים הלבנים שבקליפה אפשר לשזור חוטים ושרוכים. המנעו מהחזקת הצמח בפה, מאחר שיש בו חומר צורב שמכאיב ומזיק לגרון. (יש להשאיר בכל שיח כמה ענפים שלמים ולשמרו ע"י כך מהשמדה).

2) סוף- צמח הצמוד למקורות מים - את עליו הארוכים, ובעיקר את הצהובים שביניהם, מפצלים לשלש ארבע פצלות ומאלה שוזרים את החבל.

3) כל צמח גמיש וארוך ממשפחת הדגניים (שבלת שועל, שעורת הבולבוסין וכו') כשהוא הולך ומצהיב או כשהוא רטוב - יכול לשמש חומר לעשית חבל.

4) חרצית- נפוצה במקומות ישוב עתיקים או חרבים. נקראת כך ע"ש פריחתה והצהובה באביב, הדומה לזהב (זהב מזכר בתנ"ך גם בשם "חרוץ") בעונת המעבר שלה מירק לצהב - היינו בראשית הקיץ, טרם התישבותה המלאה, אפשר לשזור ממנה חבלים חזקים מאד. בעיקר מן הגבעולים הדקים לאחר שמסירים מהם את קרקפות הפרחים.

5) הילף החולות- צומח בחולות ואדמות קלות; הערבים מרבים לשזור ממנו חבלים, חזקים מאד. אם כי ההוספה המתמדת של החומר כרוכה תמיד בקשיים.

2. מבנה החבל

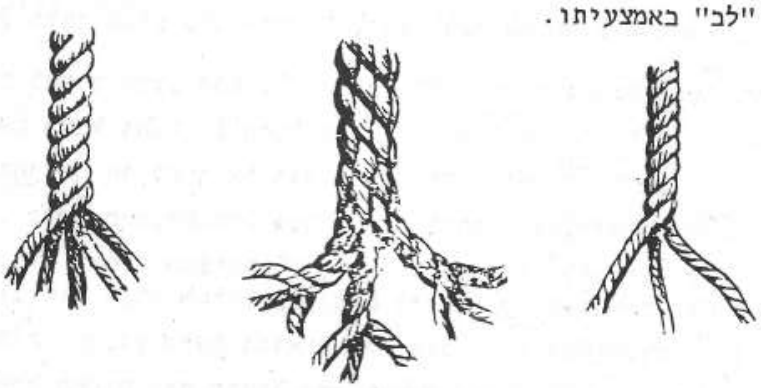
החבל מורכב מסיבים סיבים השזורים לחוטים. החוטים שזורים לגדילים. שלשה או ארבעה גדילים שזורים לחבל, ויש ששלושה חבלים שזורים לכבל.

לפי מבניהם נחלקים החבלים ל-4 סוגים:

א. חבל עבות - מרכב משלושה גדילים שזורים ימינה, כשכוון הגדילים ממך והלאה.

ב. חבל כבל - מרכב משלשה חבלי עבות, אשר כל אחד מהם שזור ימינה וכלם יחד שזורים שמאלה. היינו יש בו תשעה גדילים.

ג. חבל מעטף - מרכב מארבעה גדילים שזורים ימינה ועל פי רב יש גם "לב" באמצעיתו.



ד. חבל קלוע - חזק, חלק, גמיש ונוח מאד לשמוש. עומד בפני סבוב לשני הכוונים.

4. הטפול בחבל

החבל הוא ידיד נאמן ומסור למחנאי, וללא ספק יש להחזיר לו "מדה כנגד מדה". עלינו לשמור על החבל. לטפל בו בצורה הנכונה ולהחזיקו במצב תקין ומוכן לשמוש. חבלים עלולים להתקלקל, כשמזלזלים בטפולם.

ראשית חכמה, על המחנאי להבטיח את החבל מפני "פרוקו לגורמיו". קצות החבל ניתנים לפרוק. חבל ללא השגחה מתאימה יפתח בקצותיו ופתיחה זו תלך ותגדל, הגדילים יתפרדו ויתפרקו לחוטים והחבל יאבד את ערכו. שומה עלינו לחזק את קצות החבל בכריכה כלשהי (ע' כריכות) או במקלעת (ר' עמלנות).

החבל חייב להיות מאוכסן במקום יבש, ומאורר כדי לשמור עליו. יש להחזיקו תמיד מק ופל. שיטת האכסון הטובה ביותר היא לסדר את החבל בקוים ארוכים אילך ואילך, מגרעתה של שיטת אכסון זו - כמות המקום הרבה הנתפסת. שתופס החבל. אפשר לקפל את החבל במעגלים. גדל המעגל תלוי בהיקף וארכו של החבל. חבל שזור ימינה יש לסובבו ימינה (עם כוון השעון) חבל שזור שמאלה יש לסובבו שמאלה.

חבל קלוע, עומד כאמור בפני סבוב לשני הכוונים. אין להשאיר חבל רטוב ואין להשאיר עליו קשרים. הרטיבות גורמת לרקבון החבל ולפחיתת חזקו ברבע בערך, והקשרים - ביחוד אם עשויים הם שלא כהלכה - להחלשתו. מדי פעם יש לבדק את החבל, להרחיק את המקומות הפגומים והחלשים ולחבר את הקצוות בקליעה (ר' עמלנות). חזק הקליעה הוא 0,8-0,7 מחזק החבל האחיד. בזמן שמוש בחבל-חובה עלינו לרפד את מקומות השפשוף בשק.

ברצותך לחתוך חבל, הנח על הקרקע גרזן כשחודו פונה כלפי מעלה. הנח עליו את החבל והכה על החבל בבול עץ. כשחותכים חבל בסכין או בגרזן רצוי להרטיב או לשמן את חודו. דבר זה מונע את פרימת החבל מיד עם החתכו. כאשר חותכים חבל בסכין, יש להקפיד ולחתוך תמיד מן הגוף והלאה כדי להמנע מפציעה.

החבל (ביחוד חבלי הסיזל הנפוצים ביותר) סופגים מים בכמות רבה. עקב ההתרטבות, מתכוץ החבל והוא מתמתח שוב בשעת ההתיבשות. משום כך נחוץ לתת לחבל המתוח רוח כלשהו כדי למנוע את קריעתו. יתרי אהל שנרטבו בגשם, נפי דגלים שנרטבו וכו' צריך מיד לשחררם. ולרפותם לבל יקרעו. לחץ רב מהוה גורם מזיק ל"בריאות" החבל. החבל, הנמצא תחת לחץ, מוסיף בארכו ופוחת ברחבו - חבל עבות מסוג מנילה מתמתח בערך ב1 - רגל[1] על כל חוט. כדי לפתוח פקעת חדשה של חבלים, יש להשחיל מוט באמצע הפקעת ולחלות אותו במאוזן, את החבל יש למשוך מצדו החיצוני. דרך שניה - להניח את הפקעת על הקרקע (רצוי בעמידה) ולמשוך את החבל מצדו הפנימי

5. סוגי חבלים

החבלים מתחלקים לסוגים שונים לפי החמר, החבלים השמושיים ביותר הם:

א. חבל קנבוס - החבל הטוב ביותר. חבל זה חזק מאד, גמיש ועומד בפני שפשוף, משך קיומו ממושך (יש ומורחים חבל זה בזפת דלילה השומרת עליו מרקבון).

ב. חבל קוקוס - חבל דק במשקלו וגמיש מאד. חבל זה שעשוי קליפת עץ אגוז הקוקוס, צף על פני המים ועל כן שמושו רב בימאות. צבעו אדם וחזקו כ- 1/3 מחזק חבל הקנבוס.

ג. חבל מנילה - חבל חלק ומבריק. חזקו קטן מחוזק הקנבוס, קל במשקלו וצף על פני המים. חבל גמיש זה עובר בקלות דרך גלגלים וכיוצא בהם. ולכן משמש הוא בעיקר כחבל משיכה.

ד. חבל סיזל - החבל הנפוץ ביותר בארץ. קשה, לבן. חזקו כחזק הקנבוס מגרעתו העיקרית היא בהיותו סופג מים בכמויות רבות. חבל זה שמושי ביותר מפאת מחירו הזול, יחסית, לחבל הקנבוס וחבל מנילה. חבל זה עשוי סיבי צמחים טרופיים, שנעשים עתה נסיונות לגדלם בארץ.

ה. חבל פשתן - לבן. גמיש וחזק מאד. משך קיומו רב. חבל זה יקר מאד ומשום כך כמעט ואינו בנמצא.

ו. חבל כותנה - לבן חזק באופן יחסי לעביו. שמושו כחבל בנאים, ובעיקר בעמלנות.

ז. חבל יוטה - חלש מאד משמש לאריגת שקים.

6. חלוקת החבלים לפי עבים

א. חוט צבעים (כותנה) 1 מ"מ.

ב. חוט שפגט ( ) 2 - 1 מ"מ.

ג. חוט שמשון (סיזל) 2 - 1 מ"מ.

ד. חוט בנאים (כותנה) 3 - 2 מ"מ.

ה. י ת ר (סיזל) 8 - 4 מ"מ.

ו. חבל אישי (סיזל) 16 -10 מ"מ.

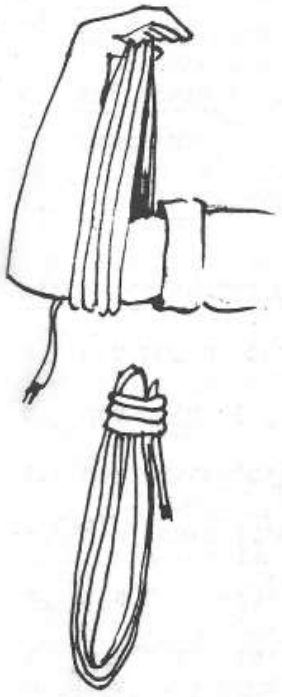
ז. חבל סירים (סיזל, מנילה ועוד) 16 מ"מ ומעלה.

7. החבל האישי

כל מחנאי חיב לשאת חבל אישי לכל טיול או מחנה. החבל האישי ישמש למחנאי כיתר לאהלו, וכאמצעי עזר בבנית מתקנים שונים. כמכשיר טפוס ועוד. ממספר חבלים אישיים קל יהיה לבנות סולם וכדומה.

החבל האישי חיב להיות חבל עבות מסיזל בעבי של 10-16מ"מ ובארך של 5-6מ'. בקצהו האחד חיבת להיות על החבל כריכת ספנים (ע' כריכות), ובקצהו השני מקלעת לולאה (ע' עמלנות - מקלעות). לולאה קבועה זו בקצה החבל, תשמש למחנאי במקרים רבים: אם כאמצעי מהיר להכנת פלצור (לאסו), אם לטפוס ואם לצרכים רבים אחרים. כל חוקי הטפול בחבל חלים גם על החבל האישי. את החבל האישי אסור לקפל בשיטת הנקניק. כתוצאה מקפול בשיטה זו החבל מתרפט. קשה למתחו והוא נשאר במצב של גלים-גלים לזמן רב. שיטה זו גרועה ביחוד אם לפוף החבל הוא נגד לפוף הגדילים. במקרה זה גורם הדבר לפרימת החבל. כדי לקפל את החבל האישי- לפף אותו בין כף היד והמרפק. כשסיימת - הוצא את אחת הטבעות שנוצרו (לא הקיצונית), הקף עמה פעמים את יתר הטבעות, והשחילנה דרך כל הטבעות.

ק פ ו ל



יש לכרוך על הזרוע; בין המרפק- לשקערורית שבין האגודל לשאר האצבעות. כורכים עד תום החבל. לאחר זאת לוקחים את אחת הטבעות שעשינו בחבל, ומקיפים בה את כל שאר הטבעות היקף שלם; ולאחר זאת מכניסים את ראש הטבעת שבחרנו לתוך הלולאה שנוצרה מכל שאר הטבעות. במקרה שהחבל עבה מדי , יש לכרוך אותו סביב הברך וכף הרגל ולסיים כבמקרה הראשון. במקרה שהחבל עבה מאד (סיירים וכדומה), עומדים שנים - אחד במרחק של יד מהשני, כשפניהם זה לזה - ומתחילים להסתובב אגב החזקת החבל על מתניהם. בהגמר החבל יצאו מהטבעות ויסיימו כנ"ל.

ה ק ש ר י ם ה צ ו פ י י ם

1. כ ל ל י

הקשרים הצופיים הם אבני היסוד בשמוש בחבל. החבל עצמו הוא בבחינת "חמר הגלם" הניתן לעבוד ולשמוש ע"י העזרות בקשרים הצופיים. שמושי החבל השונים, בנ ית מתקני השדה והמשכנות, עבודות העמלנות - כל אלו מתבססים על הקשרים הצופיים. קשרים אלו הם האלף-בית, אשר בהשתמשנו בהם, אנו בונים ומרכיבים את המילים והמשפטים. הווה אומר את המחנאות העוסקת בחבלים.

עלינו להבין את ערכו של הקשר. בשמוש הנכון בקשר תלויים לעתים קרובות חייו של בן אדם או הצלחת פעולה מסוימת: אדם המועלה מבור, או היושב על מגדל תצפית צופי, נותן מבטחו בקשר המחזיקו. הרמה מהירה של מפרשים, חצית נהר בעזרת גשר חבלים - פעולות אלו ודומות להן מושתתות על השמוש הנכון בחבל ובקשר.

קשר הנעשה כהלכה, לא זו בלבד שהוא מחזיק יפה אלא גם מונע קלקולו של החבל וכן אפשר להתירו בנקל.

בימי קדם - שמשו הקשרים השונים מעין אורנמנטים וקשוטים על בנינים וכלים. קשוטים בצורת חבור קאריק, ענד בקבוק ודומיהם, נמצאו כפתוחים על כותרות עמודים, כרכובים וכדים וכדי.

2. ה כ ר י כ ו ת

כריכות בקצה החבל, נעשות כדי לשמור על קצות החבל מפני פרימה והתפרקות קצה החבל חיב להיות מוגן. שאם לא כן, יתפרדו הגדילים שמהם מורכב החבל, והוא יאבד את ערכו. הכריכה צריכה להגמר במרחק מספיק בקצה החבל כדי שלא תחליק ממנו. על הכריכה להיות צפופה והדוקה. יש לשמור על הלפופים שיהיו אחד ליד השני. ולא אחד על השני. כורכים תמיד נגד כוון הגדילים. רחב הכריכה צריך להיות בערך בקטר החבל. (ראה עמלנות).

ק ש ר י ם

אבטחות: משמשים כאמצעים מהירים לשמירה על קצות החבל מפני פרימה והתפרקות. כן משתמשים אנו בקשרי הקצה גם לשם עשית לולאה, כדור וכיו"ב בקצה החבל, המשמשים לנו לצרכים שונים.



כוהן

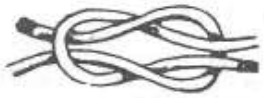
אבטחת כוהן: צור טבעת, כשהקצה הקצר מעל הקצה הארוך, השחל את הקצה הקצר לתוך הטבעת מלמטה. מתח והדק. אבטחה זו מונעת התפוררות ופרימת החכל ומסיעת לקביעות השונות.



שמינית

אבטחת שמינית: צור טבעת כשהקצה הקצר מעל הקצה הארוך. הקף את הקצה הארוך עם הקצה הקצר, השחל את הקצה הקצר לטבעת מלמעלה.

חבור; חבור שני חבלים



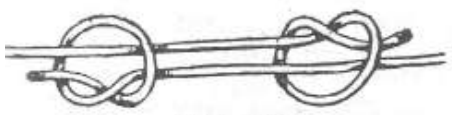
חיבור שטוח לחבור
שני חבלים שוים בעבים

חבור שטוח; לחבור חבלים שוים בעבים
אחוז חבל אחד ביד שמאל ואחד ביד ימין הנח את שמאל על ימין וסובב, עתה הנח את ימין על שמאל וסובב.



חיבור אורגים לחבור
2 חבלים בלתי שוים בעובי

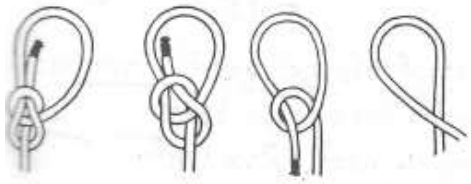
חבור אורגים; לחבר שני חבלים שונים בעבים.
צור לולאה מהחבל העבה. השחל את החבל הדק לתוך הלולאה מלמטה, הקף את כל הלולאה העבה השחל את החבל לתוך הלולאה הדקה החדשה, שנוצרה.



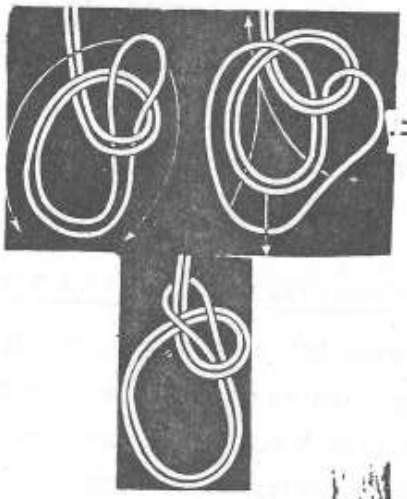
חבור דייגים
חבור שני חבלים רטובים

חבור דיגים= לחבור חבלים רטובים
הנח את החבלים על ברכיך במקביל, כשהקצוות מנוגדים צור עם הקצה האחד אבטחת כוהן על החבל הנוגד וכן גם בצד השני. מתח את החבלים. לפרוק-מתח את הקצוות.

לולאת הצלה: לולאת הצלה משמשת להרמת אדם (או חפץ כלשהו) לגובה, או כדי להעלות מבור עמוק. שמוש רב לקשר זה גם כעניבה קבועה.



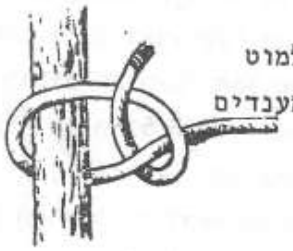
לולאת הצלה כפולה:



לולאה זו משמשת בעקר להעלאת אנשים, או להורידם ממקומות גבוהים. לולאה אחת משמשת מקום לישיבה, והאחרת משענת לגב. במקרה זה עושים לולאה אחת קצרה במקצת.

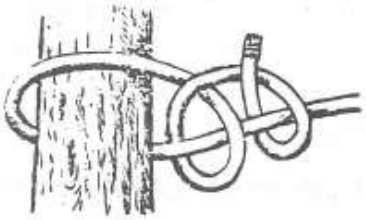
בניה: קפל את החבל, והתחל כמו ביצירת קשר הצלת הגוף. אחרי שהעברת את הקפל דרך הלולאה, פתח את קצה החבל הכפול, העבר אותו סביב כל הקשר והחזר אותו למעלה מהצד השני.

ע נ ד י ם (קביעות)



בענדים או בקביעות, משתמשים לחבור: חבל למוט כלשהו או לכל גוף אחר, שאינו חבל. מספר הענדים הוא רב ולכל ענד וענד תפקיד משלו.

חצי ענד



נועד לקשירה ארעית למוט, לטבעת וכו'. קשר זה משמש יסוד לענדים רבים אחרים, אלא שיש לחזק את קצהו אל החבל עצמו.

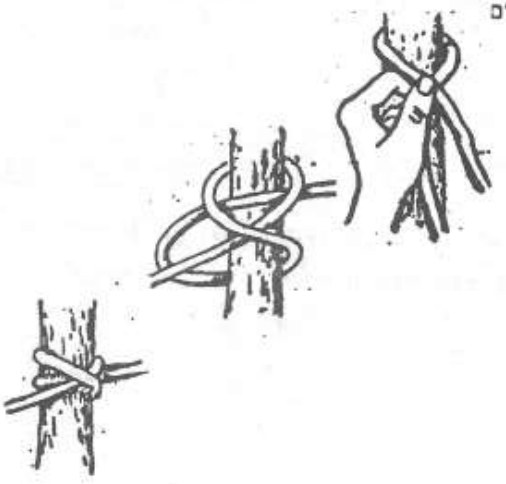
בניה: הקף בחבל את הגוף שעליו אתה רוצה לעשות את הקשר. השחל את הקצה סביב החבל ודרך הלולאה הנוצרת.

ענד קורה

משמש לקשירת קבע של חבל ליתד.

בניה: עשה חצי ענד באותו כיוון של חצי הענד הקודם

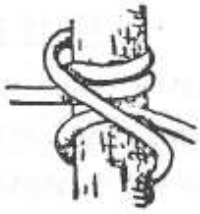
ענד מוט



הענד השמושי ביותר לקשירת חבל למוט.

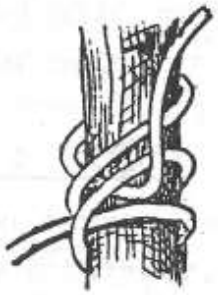
בניה: במקרה שהמוט סגור משני הצדדים (עץ) נעשה הקשר בדרך זו: א) הקף את המוט בחבל, כך-שהחבל יצטלב ויעבר על עצמו. הוסף להקיף והכנס את הקצה מתחת ללפוף. שני חלקי החבל מהוים בדרך זו כאלו אחד המשכו של השני. ב) במקרה שהמוט פתוח מצד אחד, עשה את הקשר ביד וענוד אותו על המוט. צור שתי עניבות באותו כוון,כסה עניבה אחת בשניה (שים לב יש רק אפשרות אחת לכסות) וענוד את שתיהן על המוט.

ענד מוט כפול



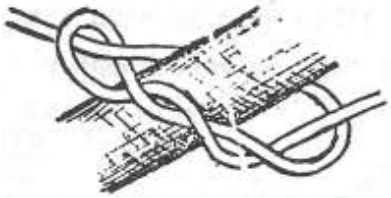
בענד זה משתמשים, כשדרוש בטחון מיוחד.
בניה: נעשה כדוגמת ענד מוט רגיל, אלא שלפני גמירתו עושים לפוף נוסף מתחת ללפוף השני.

ענד גלול (ענד מוט בלתי מחליק)



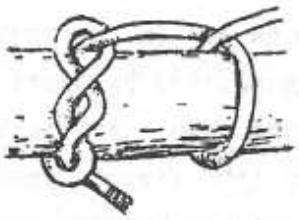
ענד זה משמש לקשירת חבל למוט חלק, כאשר כוון המשיכה מקביל למוט או מהוה עמו זוית חדה.
בניה: הקף את קצה החבל סביב המוט. העבר אותו מעל לעצמו פעמיים, כך שיוצרו שני לפופים על החבל הראשי, והכנס את קצה החבל מתחת הלפוף השני, שעובר על החבל הראשי. אם הקשר מחליף בכל זאת, כרוך את קצה החבל סביב המוט בכוון הפוך לקשר וקשר את קצה חבל המוט בכפיתה.

ענד קורה

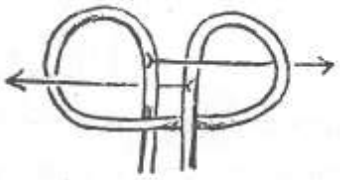


ענד זה משמש לקשירת חבל לקורה לשם פרמה או גרירה.
בניה: הקף את החבל סביב הקורה. עשה חצי ענד בקצה החבל על החבל הראשי, והמשך וכרוך את הקצה כמה פעמים סביב החבל המקיף את הקורה.

ענד קורה ומחצה

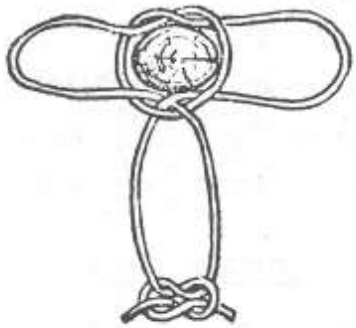


כאשר רוצים להרים את הקורה, כך שתהא מופנית כל הזמן לכוון אחד, יש להוסיף חצי ענד ברחוק מה מן הענד.

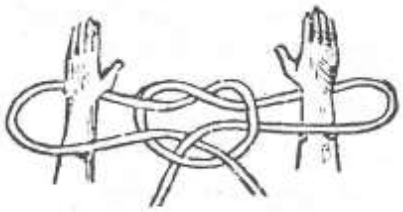


ענד ראש תורן משולש (קשר אזיקים)

לשם הקמת תורן יש צורך בשלשה יתרים, שיחזיקו את התורן הניצב. לקשירת יתרים אלו לתורן ישמש לנו עוד ראש תורן.

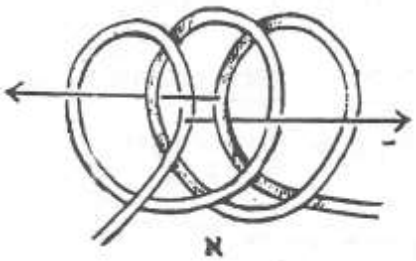


בניה: עשה ענד מולבש הכנס את חלקה הימני של הטבעת השמאלית לטבעת הימנית ואת חלקה השמאלי של הטבעת הימנית לטבעת השמאלית. בידך נמצאת עתה כפיתת מוט, המשמשת לכפיתת ידי אדם, (נקראת גם קשר אזיקים) חבר את קצוות החבל וצור בדרך זו טבעת שלישית. הלבש את הענד על התורן תוצר הענד.



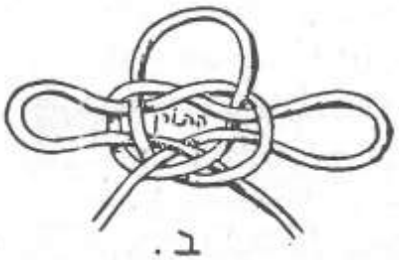
ענד ראש תרן מרובע

שמושו כנ"ל, כאשר יש צרך בארבע טבעות לשם מתיחת ארבעה יתרים.



א

בניה: עשה שלש לולאות בכוון אחד, והניחן אחת מתחת השניה, כפי שמראה ציור א'. העבר את חלקי הלולאות שמאלה וימינה, כפי שמראים החיצים, שבתמונה. מתח והדק, כשהנך מושך את חלקה השמאלי של הלולאה הימנית - שמאלה; את חלקה הימני של הלולאה השמאלית ימינה, ואת הלולאה האמצעית - למעלה. ענק את הענד על התרן. קשר את שתי הקצוות ביניהן ותקבל ארבע טבעות לחבור היתרים.

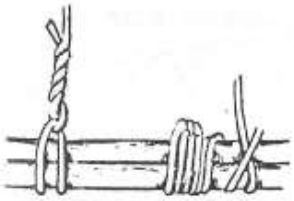


ב.

כ פ י ת ו ת

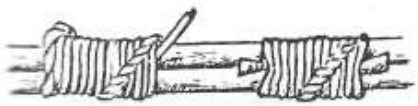
בכפיתות אנו משתמשים לחבור שני מוטות זה לזה. כן הכפיתות הם הקשרים השמושיים ביותר בהקמת מתקנים שונים מסנדות ענפים, מוטות וכד' - בכפיתה המתאימה והנכונה תלויה יציבותו של המתקן. יש להשגיח על בנית הכפיתה ועל מתיחה נמרצת במשך כל זמן הבניה. לפופי הכפיתות חיבים להיות צמודים זה לזה ולא צולבים זה את זה. אורך החוט הדרוש לכפיתה לפי מטרים שוה לקטר המוטות הנכפתים באינצ'ים. לדוגמא: לכפיתת מוט שקטרו "2 עם מוט אחר שקטרו "3.5 דרוש חוט בארך של 5.5 = 2+3.5 מטרים.

1. כפיתה מקבילה



שמוש: חבור שני מוטות זה לזה, כשהאחד מקביל לשני.

בניה: עשה ענד מוט על אחד המוטות, כרך את שני המוטות כריכה צפופה והדוקה. סים ע"י כריכות מתיחה מעל ללפופים בין המוטות ובענד מוט על המוט השני. לשם בטחון הוסף עוד שנים שלשה חצאי ענדים. המוטות חיבים ליפוף כדי שליש. בדרך כלל יש לכפות שתי כפיתות בשתי הקצוות. אפשר לעשות כפיתה זו גם ע"י חצאי ענדים.

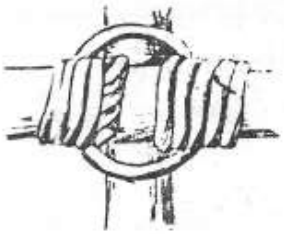


2. כפיתה מרובעת

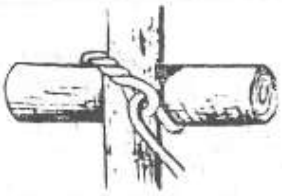


שמוש: חבור שני מוטות זה לזה כשאחד מאונך לשני.

בניה: עשה ענד מוט על אחד המוטות (רצוי החזק שבהם) הצלב את המוט השני אליו, והעבר את המוט השני אליו, והעבר את החבל מעל המוט השני ומתחת למוט הראשון. שוב מעל למוט השני ומתחת למוט הראשון. שוב מעל למוט השני (בצד השני) ומתחת למוט הראשון. שים לב שהחבלים על המוט השני יהיו הולכים וקרבים למרכז, ואילו על המוט הראשון הולכים ומתרחקים ממנו. גמר ע"י העברת החבל מספר פעמים בין שני המוטות לשם מתיחה נוספת וקשר ענד מוט על המוט השני. ליתר בטחון סים בעוד שנים שלושה חצאי ענדים.



3. כפיתה מצולבת

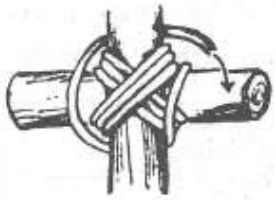


כפיתה יציבה לחבור מוטות מאונכים זה לזה ושוים בעבים.

בניה: הצלב שני מוטות בנקודת חבורם. שזור את קצה החבל, והשחל דרך טבעתו את הקצה הארוך תוך כדי לפוף במקום ההצטלבות. המשך בלפופי מבנה לכוון אחד ואחר עבר ללפף בכוון השני. סים בלפופי מתיחה וקביעת מוט על אחד המוטות.

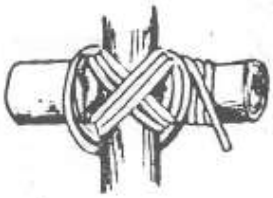


4. כפיתת שמינית



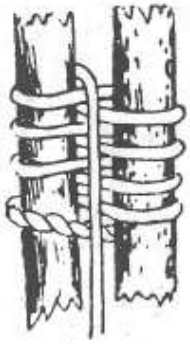
משמשת לחבור שני מוטות, כשביניהם זוית כלשהי

בניה: הנח את המוטות במקביל זה ליד זה. קבע קביעת מוט על אחד המוטות והחל ללפף לפופי שמיניות, כפי שמודגם בציור. סים בלפופי מתיחה לאחר פתיחת המוטות לזוית הדרושה. סים בענד מוט על המוט השני, וליתר בטחון הוסף עוד שנים או שלושה חצאי ענדים.





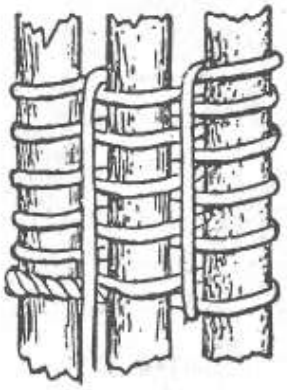
ג



ב



א

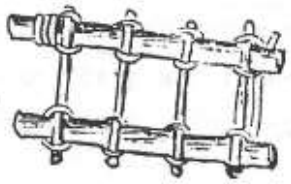


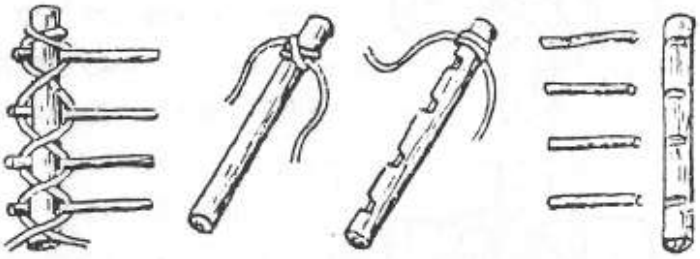
בכפיתת שמינית אפשר לחבר גם שלושה מוטות ויותר. דרך הבניה היא באותה שמיטה בכפיתה של שני מוטות.

5. כפיתה חוזרת

כפיתה זו משמשת לחבור שורת מוטות מקבילים אל מסגרת או אל שני מוטות נצבים להם.

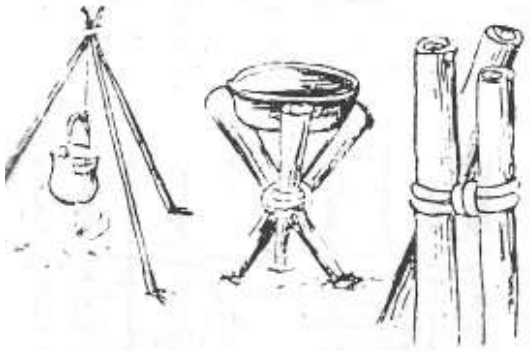
בניה: התחל בקביעת מוט על אחד המוטות הקבועים והמשך בהצלבות לסרוגין מעלה ומטה מתחת המוט הקבוע ועל המוטות הנקשרים עד סופם. על המוטות הנקשרים עובר החבל לסרוגין: על הזוגיים מצד אחד ועל הבלתי- זוגיים מצד שני. עם הגיעך לסוף המוטות, קבע קביעת מוט על הראשי וחזור באותו אופן.





6. חצובה

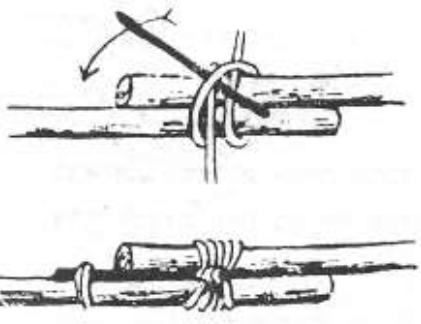
החצובה הנה מבנה שמושי מאד ומהוה יסוד למתקנים רבים. כדי להקים חצובה הלבש עוד מוט על שני המוטות יחד, והעבר לפופי מתיחה בין המוטות. סים בענד מוט על אחד המוטות.



7. כפיתת מקלון

כפיתה ארעית המשמשת רק במקרים של חסר זמן וציוד.

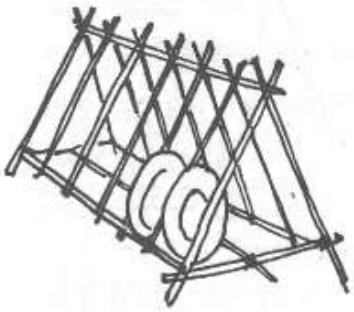
בניה: הנח את המוטות בהמשך אחד לשני, כך שכל מוט יחפוף בערך משליש אורכו. ענק ענד מוט רחב על שני המוטות יחד, וחבר את קצותיו ביניהם חבור שטוח לשם הבטחה. החדר מקלון אל מתחת לענד, וסובבהו, כדי שהענד ישתזח ויצור לחץ על המוטות. בסיום המתיחה (זהירות לא לקרוע) כפות את קצה המקלון החפשי אל אחד המוטות.





מתקנים והמצאות

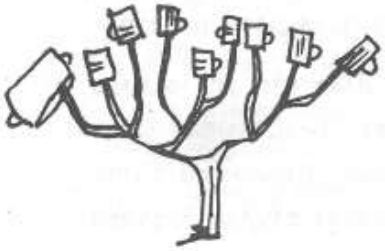
מתקנים והמצאות מחנה



מתקנים ליד האוהל

1. <u>מתקן לצלחות וסירים</u>

היסוד הוא דו-רגלים קטנים ברוחים קטנים, הכפותים ביניהם ע"י מוטות ארוכים. במידה וזרועות הדו-רגל בולטות למעלה, הן תשמשנה את הספלים והסירים.



2. <u>מתקן ספלים</u>

רצוי להשתמש במצוי בנוף. ענף מרובה סעיפים אשר לא קוצצו עד סופם, משמשים כאחיזה לספלים רבים.



3. <u>מתקן לנעליים</u>

כיסוד יכול לשמש הדו-רגל הקטן. כפות שלבים על דו-רגלים בצורת סולם והרי מתקן מוגבה וגדול, היכול לשמש גם לצרכים אחרים.
המתקן הפשוט בנוי משני h אחד נמוך ושני גבוה, כשהנעל נשענת עליהם באגודל ובעקב.

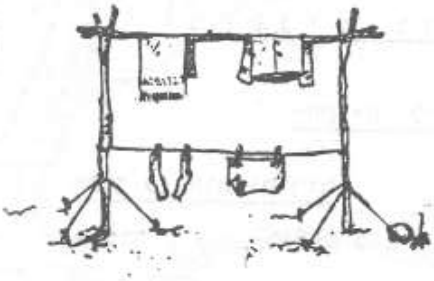


4. <u>מתקן לנעליים</u> עם דוגמא של כסוי נגד טל, או שמש.
המתקן ליחידה צופית גדולה כמו גדוד.
הנעליים חייבות להיות, כשפניהם כלפי מטה, למנוע כניסת זוחלים וחרקים שונים



5. <u>מתקן לתליית בגדים</u>

בנוי בצורת אהל ומתוח ע"י סנדות או חבלים.

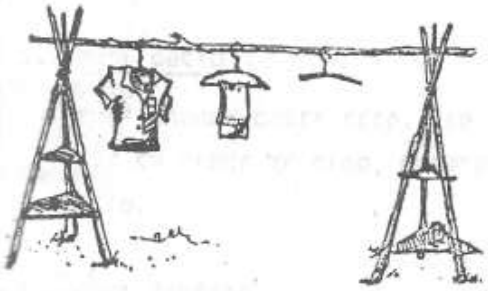


6. <u>מקל כביסה</u>

כפות שני מקלות שטוחים, כך שאפשר יהיה להדק מעל לכביסה. יש להשתדל, שהמקלות יהיו חלקים

7. <u>ארון בגדים</u>

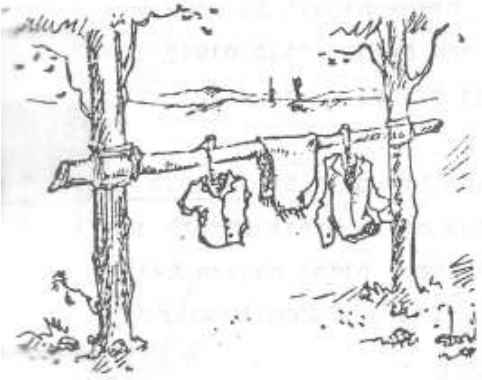
לכל מחנה יש למצוא פתרון לאכסון הבגדים, שלא לובשים אותם. אנו עדים במחנות לקלקול בגדים/לקימוטם ולאבודם. לשם שמירת הבגדים והשמיכות אנו יכולים ליצור מתקן פשוט, אשר יבטיח את סדור הבגד ושמירתו.



בעיה שניה, היא בעית השמיכות. לאחר הקימה בבוקר משאירים את השמיכות באוהל וכל כניסה לאוהל ממלאה אותן חול. כמו כן קוראת השמיכה המקופלת לנחשים ועקרבים.הם מחפשים מקום כזה.

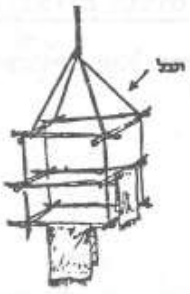
לכן חשוב להוציא את השמיכה מחוץ לאוהל לאכסנה במקום, אשר תוכל להשמר בו נקיה ומסודרת.

בארון המצויר משני צדי המתקן ניתן לשים בגדים על האצטבות, אפשר לקפל ולשים את השמיכות של הקבוצה, או הגדוד, בין הארונות עוברת סנדה שעליה תולים את הקולבים עם הבגדים.



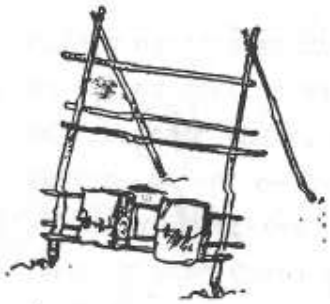
8. <u>קולבים</u>

נושאי בגדים. ציוד מהמצוי בשטח. טול ענף כפוף קמעא וקצצהו באורך של כ-40ס"מ. לאמצעיתו כפות מזלג הפוך, עליו ינשא הקולב. ברצונך חבר יתר בין קצוותיו והקולב-הקשת יוכל לשאת עוד בגדים. אפשרי גם לכפות ענף נוסף.



9. <u>מתקן לתליית מגבות</u>

שמושו של מתקן זה לקבוצה קטנה ומעלותיו אינו תופש מקום רב, נח לשמוש ונאה בצורתו.



10. <u>מתקן לתרמילים</u>

התרמילים חייבים להיות מונחים אחד ליד השני. כדי לפתוח תרמיל אין צורך להזיז ולהרים את האחרים, וכן לא את התרמיל, שאותו אנו פותחים.



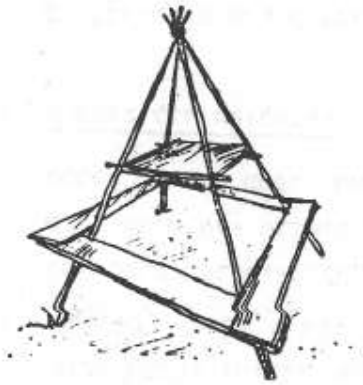
11. <u>מתקן לנקוי רגלים</u>

מתקן זה הנו פשוט בהקמתו, עשוי מעץ או לוח ברזל המונח בין שני יתדות התקועים באדמה סמוכים זה לזה.



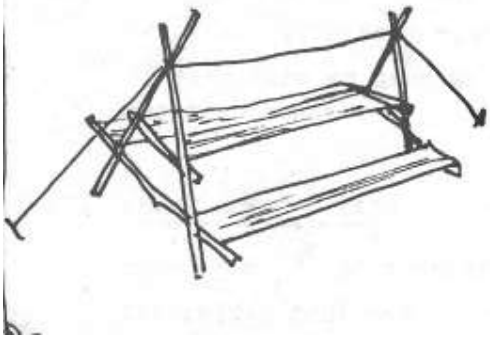
12. <u>שולחן קבוצתי</u>

שולחן זה מתאים לקבוצה קטנה ורצוי להתקינו במחנה, הנמשך למעלה מארבעה ימים.



13. <u>שולחן פירמידלי</u>

משמש כשולחן אכילה נייד בעל אפשרות נוחה לכסוי בסוכך משמיכה, או ענפים.
הציוד הדרוש: 4 סמוכות באורך 2,20מ'.
ומוטות - 1,60מ', מקלות, כופתים.
דרך ההקמה: כפות ראשי ארבע סמוכות בכפיתת חצובה, בגובה מתאים. יש לכפות ארבעה מוטות מאונכים - כבסיס למושב וכן 4 מקלות בגובה השולחן. את משטח השולחן והספסלים כפות בכפיתה חוזרת. החצובה הפירמידלית יכולה גם לשמש כמתקן לכלים, פרודוקטים וכו'.
גובה הסמוכות בהתאם לצרכים.



14. <u>שולחן מתקדם דו-רגל</u>

עשה שני דו-רגליים שוים ממוטות באורך 2,20מ' (כפיתה בשמיניות). במרחק חצי מטר מקצותיהן התחתונות כפות מוט באורך 2מ', מקביל לאדמה, במרחק של מטר - עוד מוט, באורך של מטר (כפיתה מרובעת) העמד את שני הדו-

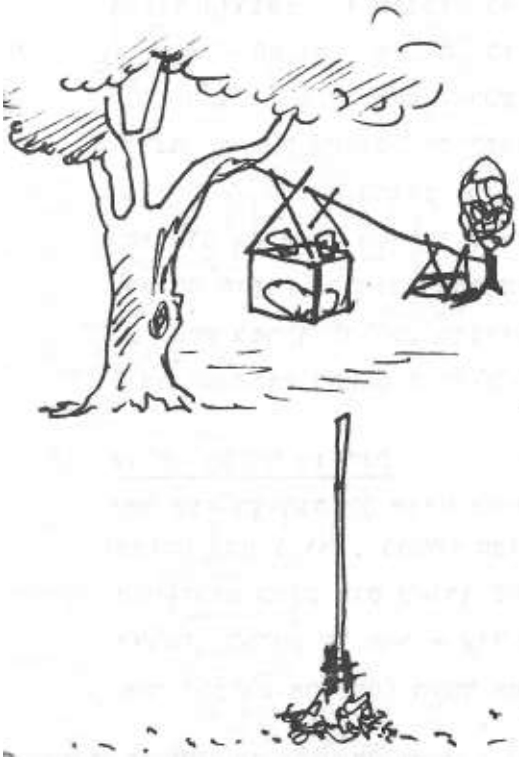
רגליים מקבילים זה לזה במרחק רצוי, קשור את ראשיהם בחבל זה לזה ואת המשך החבלים, מכל צד, קשור למעגן. כפות שולחן ושני ספסלים, כל אחד מ- 3-5 סנדות באורך 2מ', אל המוטות המקבילים.
מתקן זה אפשר להקים גם בצורת מתקן לשינה ל- 1-3 מטות, או ערסלים במקום השולחן והספסלים (ראה להלן "אלונקות").

15. כלבויניק נע משיירת.



על אותו יסוד של קרונית, אלא שהוא נע מתחת לשולחן. ע"י שתי גלגילות קבועות באגפים וחבל, יווצר מעגל שלם, כשאליו קבוע פח ככולבויניק, (משיירת). אנו משיגים תנועה לכל אורך השולחן. הרוצה את הכלי מושך באחד החוטים, עד שהכלי מגיע אליו, מעגל הקשירה מבטיח חוסר תקלות.
כך בנויה גם מלחיה וכדומה - מעל לשולחן.

16. המצאות ליד השולחנות



נצביע כאן על מספר "המצאות-מחנה". כמובן שזהו סעיף מלא חדושים פרי יוזמה עצמית וכל הפרק "סדורי-מחנה" עוסק בנושא זה.
קרונית - אוכל . דבר זה, המקל על הגשת האוכל והורדת הכלים מהשולחנות. נע על מתח מחבל או חוט-ברזל, ממתקני הבשול והפרודוקטים אל השלחנות. גלגילות מחכת ועץ, או מזלגות-עץ הפוכים משמשים כ"צירי-תנועה".
הקרונית עצמה בת קומה או קומתיים, בנויה ממסגרות כפותות יחד.

17. מטאטא מסירה קוצנית

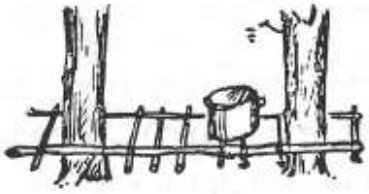
כפות את שיחי הסירה הקוצנית אל מוט, כשהגבעולים כלפי מטה.

מתקנים ליד המטבח וחדר האכל



1. מקלות לתליה ונשיאת סירים

2. מתקן לכלי בשול קערות סירים וכו'

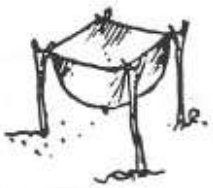


מתקן זה עשוי מ-2 סנדות הקשורות בין העצים, אליהן כופתים מקלות בכפיתה חוזרת.

3. מתקן לשטיפת צלחות



מתקן לשטיפת צלחות עם ברזנט, כך שהברזנט יהיה בשפוע כלפי האדמה ומתחתיו תעלה חפירה ממולאת באבנים לספיגת המים.



4. כיור לרחיצה מברזנט

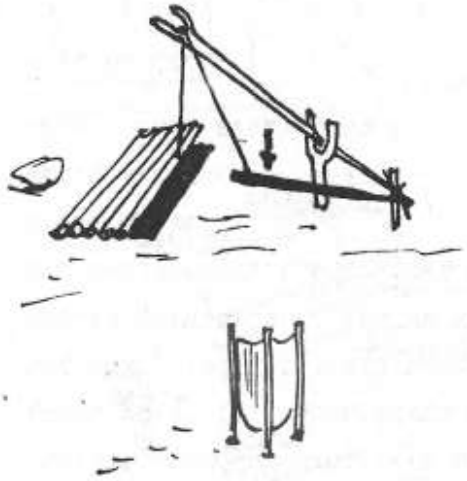


5. מתקן לרחצה בקערה על חצובה

6. בור אשפה ומכסה

בור האשפה חייב ללוות את מתקני האכילה.

כל שטח חניה - בטיול מחנון ופעולה חייב להשאר נקי משיריים. "המכסה- המתרומם" מאפשר שפיכת אשפה חפשית וכן מחסום מינימלי בפני זבובים וריחות.



חפור בור לפי צרכיך. הכן רבוע כפות של סנדות בעל שטח - רחב יותר מפתח הבור הרבועי. קלע בשתי-וערב ענפים ועלים בתוך מסגרתו (השתי עשוי מכופתים). סמוכה עם מזלג בראשה וכן מדרס לכף-הרגל, משמשים להרמת המכסה הקבוע בשני צירים. יתר אישי מחובר בקצהו למדרס כף-הרגל ודרך המזלג הגבוה יורד הוא למסגרת המכסה. ע"י הורדה ברגל "שופך האשפה" על המדרס, המורם במקצת מהקרקע, אנו מצליחים להרים

את המכסה. משקל המכסה מחזירו למצבו לאחר הסרת הרגל מהמדרס.

סוג שני: שק אשפה קבוע על 3-4 סמוכות. המכסה נייד.

מ ק ר ר י ם

מאחר ואת המחנות אנו עורכים בתקופות החמות (בקיץ) ובאקלימנו מצרכי המזון כגון: מרגרינה, ירקות, פירות וכו' מתקלקלים באם אינם נשמרים במקום קריר אנו חייבים למצא אמצעי קרור בתנאים העומדים לרשותנו במחנה.

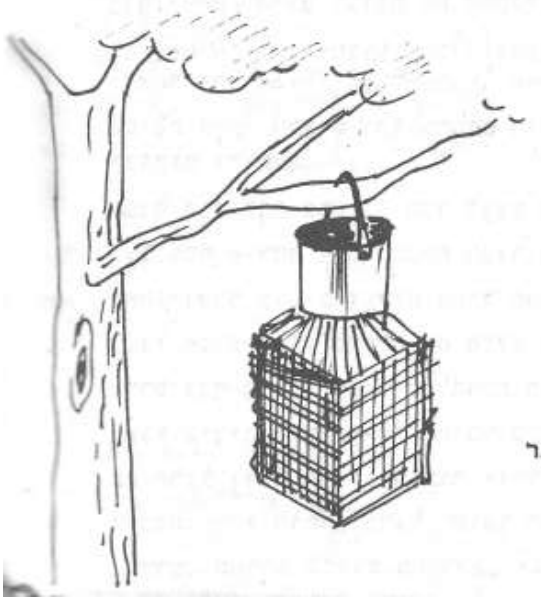
האמצעי הראשון, כדוגמא לקרור מים - חופרים בור ושמים את הכד או את הקופסא או הג'ירה בתוך הבור ומשתדלים להרטיבו במשך כל הזמן.

האמצעי השני לעטוף את המיכלים, שהוזכרו לעיל, בשק יוטה רטוב וכו'.

מ ק ר ר



ממדיו שונים בהתאם לצרכים. העקרון - נזילה איטית של מים ממתקן גבוה על פני קירות-המקרר, שבתוכו מרוכזים פרודוקטים נצרכי-קרור. דרך נזילת המים וכוונם - ע"י רשת חוטים היוצאת מתוך התחתית של מיכל-המים ומתפזרת בכוונים שונים. הטפות נופלות ונוזלות על הקירות המורכבים ממעטה ברזנט, או שלבים צפופים. נזילה איטית וקרה זו מקיימת טמפרטורה נמוכה למדי בתוך המתקן הסגור מצדדיו.



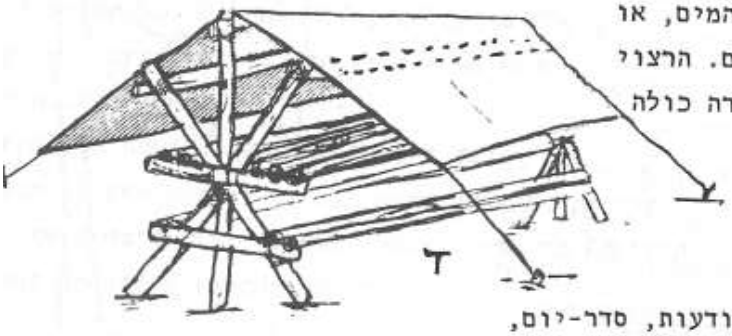
מקרר משוכלל

משמש לאכסון ציוד רב עם סדורי-פתיחה וסגירה, מדפים ואצטבאות.

מורכב מקנים.

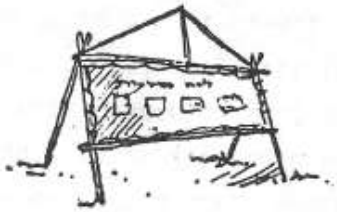
בנה קוביה גבוהה ורחבה מקנים כפותים בשלבים אפקיים צפופים למדי. קבע את אחד הקירות כדלת. מעל המתקן (מעל גגו) תלה מיכל-מים גדול, המחובר למקור המים, (או מאפשר שפיכה חפשית של מים מבחוץ). בקרקעית המיכל נקוב חור הנסתם ברשת-חוטים המובילים לכל רוחב הקוביה. טפות המים,

הניגרות באמצעות החוטים, נוטפות משלב לשלב, מתאדות ומצננות את "האוירה". הפרודוקטים נשמרים ביעילות. דאג לתעלת ניקוז המים, או למיכל גדול המרכזם, כדי להשתמש בהם. הרצוי ביותר הוא לכוון זרימת-טיפות, המתאדה כולה בטרם הגיע לקרקע.



לוח מודעות

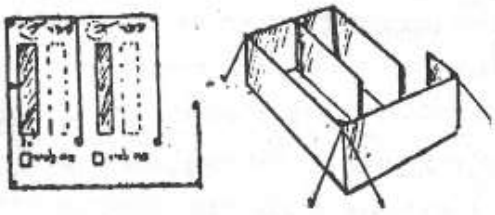
לוח מודעות משמש לפרסום חוזרים, הודעות, סדר-יום, תורנויות ועלונים. חייב להמצא בשטח המתאים למגמתו. במידה וחזיתו אינה מספקת אפשר לעשותו בזוית או בעגול.

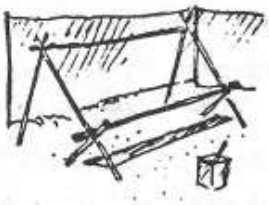


1. מתח על מסגרת חזקה בד-יוטה. חבר את הניירות לבד כסיכות, אפשר גם לקבוע זוית מחוט, אשר לתוכן תושחלנה פנות הניר. השען את המסגרת על רגליים.

2. כפות קנים בצפיפות וצור את המשטח. קבע את המשטח למסגרת, כשזו נשענת על סמוכות לקרקע. כאן מוחדרות צלעות הניר לבין החריצים, אפשר להשתמש בנעצים, סכות וכו'.

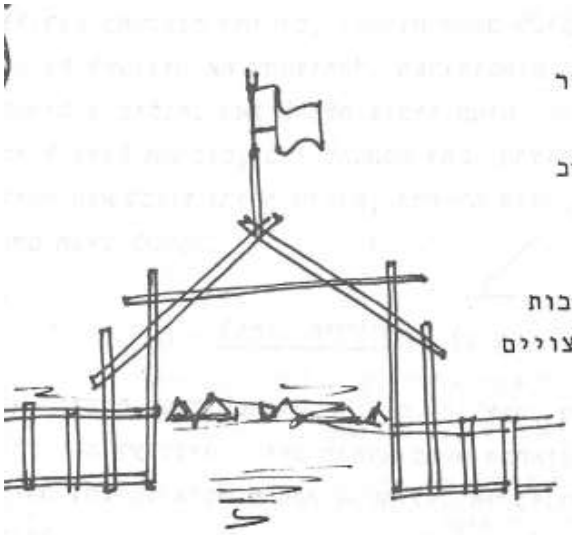
בית - שמוש





דרכי ההתקנה: חופרים תעלות קטנות סמוכות, שאורך כ"א 1מ', רוחב 30ס"מ ועומק 30ס"מ. רוחב זה מאפשר כריעה בקלות והעמדת הדגלים משני צדי התעלה, (לגיל רך יותר יש להקטין מעט את רוחב התעלה). תעלה כזאת טובה מתעלה עמוקה, כיון שהיא נפתחת על נקלה וניתנת לכסוי נוח. קירות התעלות צריכים להיות נצבים ומהוקצעים. מטעמים סניטריים אין מסדרים מושבים בבתי שרות מסוג זה. את עפר החפירות יש לסלק, בכדי שלא יפריע בעד השמוש בתעלה. מוטב לערמו בערימות, לאספו לפחים ריקים, ולהשתמש בו לכסוי אחרי השמוש.

שערים וגדרות למחנה

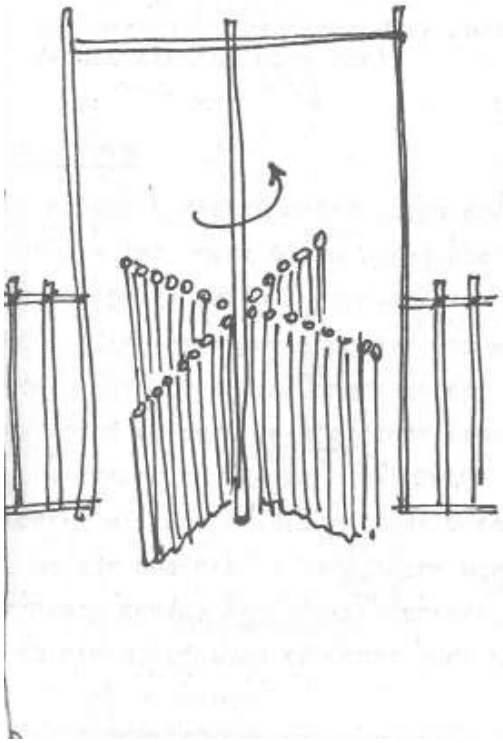


בעת שאדם נכנס למחנה, הוא נתקל בשער וזה משאיר עליו את הרושם של המחנה כלו, על כן יש להקים שער נאה וגדול במבנהו, כך שימשוך את תשומת הלב בעת הכניסה למחנה.

גידור שטח המחנה, מציב מסגרת נאה ונוטע הרגשה של סדר וארגון מיד עם הקמת המבנים. חשיבות רבה יש ליחס לסעיף זה, באשר אמצעיו פשוטים ומצויים ורמתו המקצועית נמוכה ופשוטה.

סמון ושבילים: הנם השלב הפשוט ו"הנמוך" של הגידור. ע"י ריכוז ערמות יוצרים שבילים מסומנים, מרכזים, סמון גבולות המחנה וכו'. שפוך עליהם פסולת-סיד או מי-סיד והשטח "יבריק" ביום ובלילה. גם חצץ אבנים גדולות ברווחים יוצר מסגרת וכן חוטים המתוחים נמוך, מיתד ליתד.

לגידור גבוה: ישמשו לנו חבלים וחוטים, סנדות, בדי דקל או תמר, קנים וכו'. אפשרויות ההמצאה הן כאן רבות ומגוונות. על רקע הגדר והשערים תמצא מספר דוגמאות.



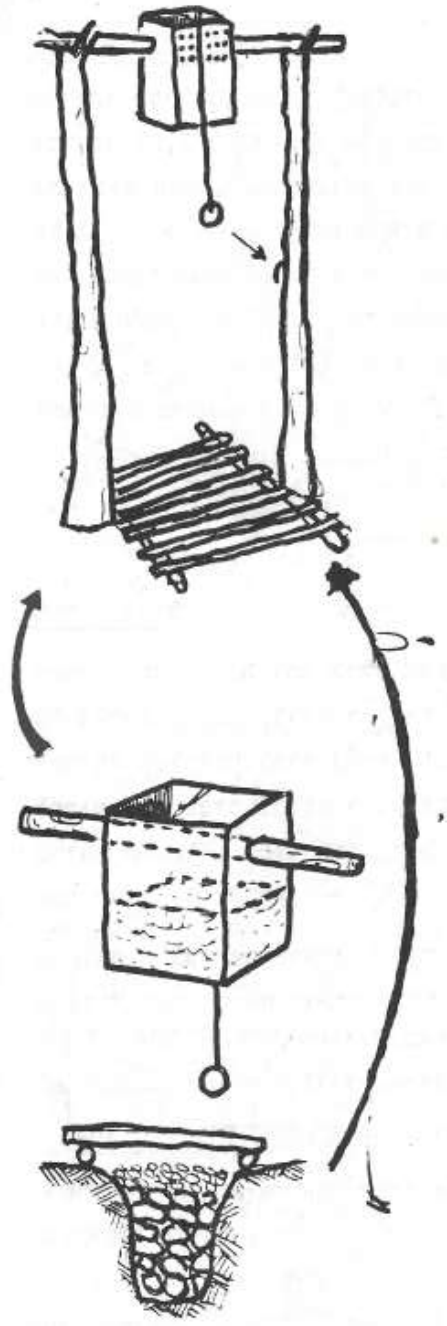
שער הציר

משמש כפתח למחנה. צמוד לגדר, קבע ח של עמודים גבוהים (2מ') ורחב כדי מעבר חפשי לשני אנשים (כ-1.60 מטר) חצה את ה- "חת" בסמוכה ישרה ומחודדת בשני קצותיה.

קצהו האחד חודש לקופסא שבברכב השער והשני מושקע בתוך קופסא, או בול עם שקע טמון בקרקע. אל "ציר" זה יכפתו שני צלבים אופקיים - מקנים או ענפים ישרים אחרים. האלכסונים והניצבים, שיחברו את הצלב התחתון והעליון, יהוו את מסגרת השער. השער הזה מסתובב סביב צירו בעת תנועת אנשים דרכו. אורך כנפיו כרוחב ה- "חת". אפשר לקבוע שכלול נוסף המגביל את תנועתו רק בכוון אחד ועוד. על עקרון זה אפשר להקים צלב, אשר יסתובב בלי ציר, ע"י, שהציר יתקע באדמה וגובהו כגובה הצלב.

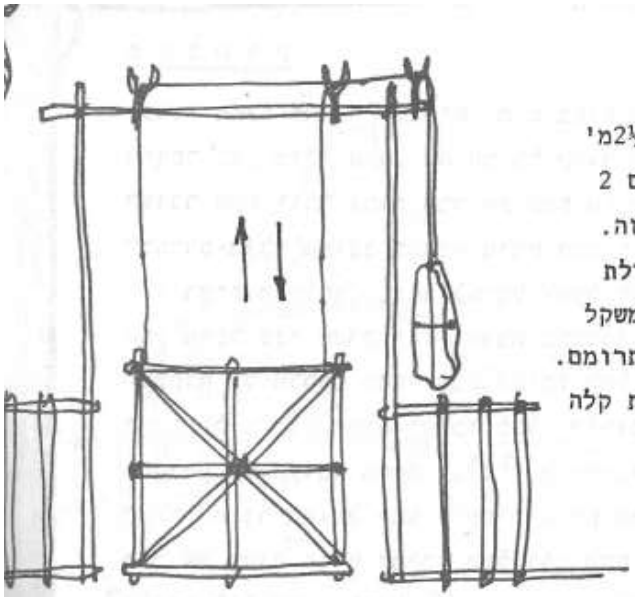
מ ק ל ח ו ת

לצרכי מחנה מחוסר אמצעים. הרם בפנת מבנה מחוסר גג, מיכל מים, את המיכל קשור על ציר העובר מעט יותר גבוה, חבר את שפת המיכל "למדרס-רגלי" המוצב כשהוא מורם בקצהו מעל פני רצפת-המקלחת. מתחת למיכל ומעל לראש קבע מיכל שני שקרקעיתו נקובה ככברה. בדרוך המתקלח על מדרס, תמשך שפת המיכל העליון והכלי יסוב על צירו. המים ישפכו לכלי הנקוב ומשם כמקלחת על העומד מתחת. בגלל האקטיביות של הציר יחזור המיכל למצבו עם הרפיית המדרס. כון את מקור המים למיכל העליון. הקם רצפת שלבים לבל תשקע בבוץ.



כמות המים למתקלח אחד = 12-16ליטר. פח=16 ליטר.

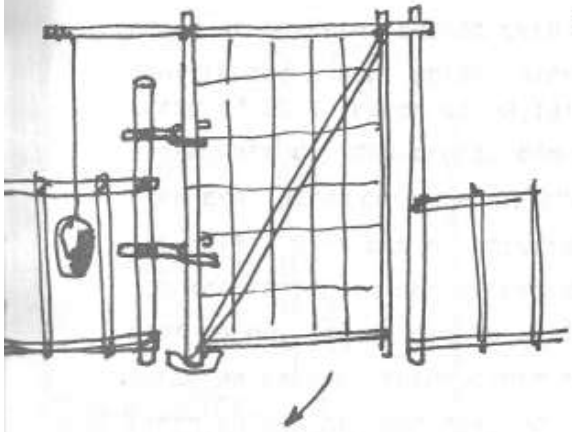
מחיצות: המחיצות נעשו בצורת מוטות נושאי בד פרוש על גבי הרווחים. צפוי זה עשוי שק כפול, ברזנט או מחצלאות. בסכיבת עצים צפופה מקמצים במחיצות ככל האפשר. מחיצה באורך של 2 עד 2.50מ', ברוחב של 1.25 ובגובה של 1.50מ' דיה למקום שמוש בן שלשה בורות. מלמטה יש להשאיר ריוח בלתי מכוסה בהיקף של 10 ס"מ בערך. למחיצה כזו דרושים 8-10 מוטות (הכוללים גם את הפתח) וכתריסר יתדות. את הבד קושרים למוטות ע"י חוטי משיחה. לפעמים תופרים קפולים בבד ומשחילים לתוכם את המוטות. מטעמי בידוד יש להתקין מחיצה נפרדת גם בין בור אחד למשנהו.



שער עולה וירד

תחילתו כבקודם. ראשית מציבים ח בגובה 3-2½מ' וברוחב 0.80-1,00 מ'. אל כרכב ה-ח קובעים 2 גלגילות מתכת, או מזלגות עשויים לתפקיד זה. על 2 הגלגילות מושכים חוטים המחוברים לדלת מצד אחד ולמשקולת כבדה מצד שני. התאמת המשקל גורמת לכך שעם לחץ קל על המשקולת השער מתרומם. פעולה הפוכה- תורידהו. הדלת עשויה ממסגרת קלה המשובצת בחוטים וענפים.

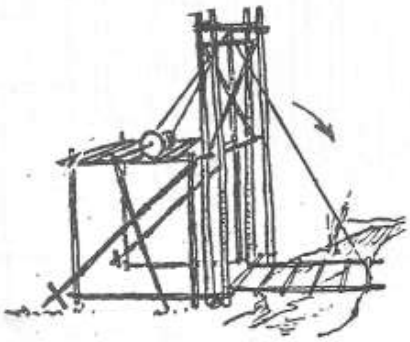
שער - נועל



משמש כפתח למחנה וכן כדלת לכל מתקן. השער נע על צירים (הדומה לדלת רגילה) וקבוע בין שני "עמודי הצירים" נתון ביניהם באופן חפשי (רצוי לחרוץ שקע סביב במקום המגע עם הצירים) ושקוע בחודו התחתון, בתוך חור בבול עץ, קופסא או אבן הטמונים בקרקע.

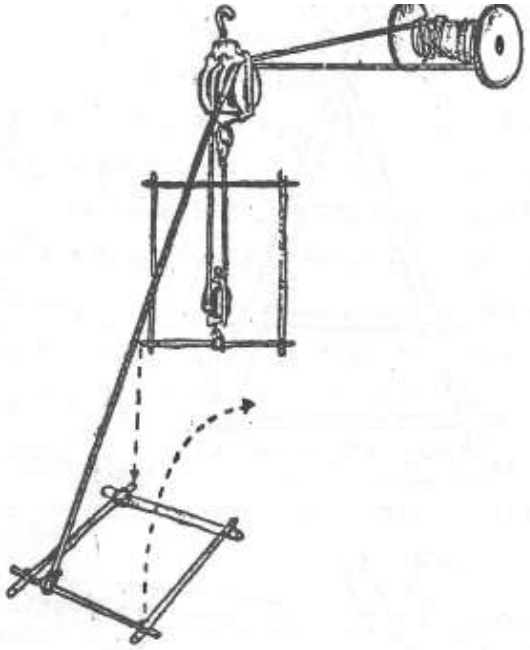
המסגרת קלועה שתי-וערב (הקפד על "האלכסון-הנגדי" המקיים את מסגרת הדלת בבטחון).
השער יהפך "לנסגר מאליו" באם נאריך את זרוע המסגרת האופקית העליונה בכוון אחד, ונתלה בקצהו חבל ומשקולת "יותר-כבדה".

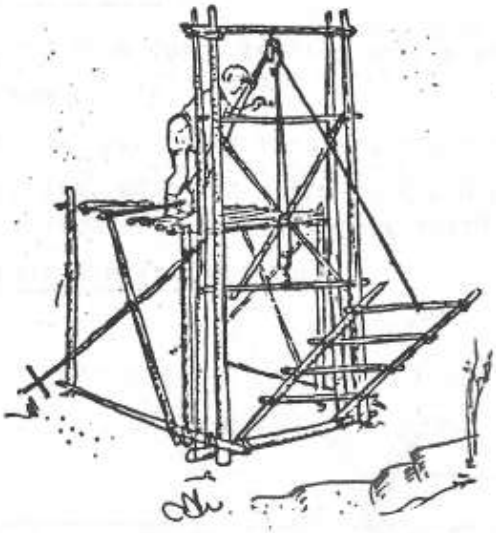
שחרור הדלת יאפשר את ירידת המשקולת וסגירת השער.



שער מתקפל

שער זה משמש בעיקר למחנות גדולים וראוותניים. בנוי בצורת גשר. ומשמש להרמה בלילה והורדה ביום מונף ע"י גלגלים ראה בציור.





פינת התרבות במחנה

פינה זו חשובה ומחנאית ממדרגה ראשונה פינה המיועדת למנוחה, ישיבות וכו'. מורכבת בדרך כלל משולחן מרובע: שמידותיו 1,50×1,50מ' וגובה 40 ס"מ.

משטח השולחן יוכן מרשת חוטים, שעליה מניחים קרטון ועל הקרטון מניחים יוטה, שאותה תופסים עם חוט שפגעת, ומחט שקים, אל הסנדות מסביב.

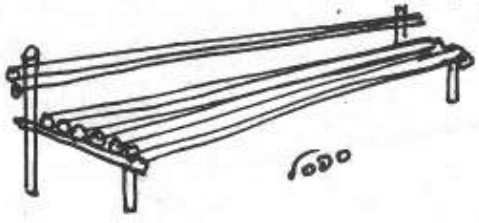
הערה: כל מיתקני הישיבה מותחלים, בבניית יתדות מסנדות - יש לקחת 20ס"מ מאורך היתד לתקיעה בקרקע. כל הכפיתות הן כפיתות מרובעות בלבד.

כסא נוח - דו מושבי - ראה ציור מצורף.

- יש להקפיד על תפירה חזקה של היוטה לסנדות.

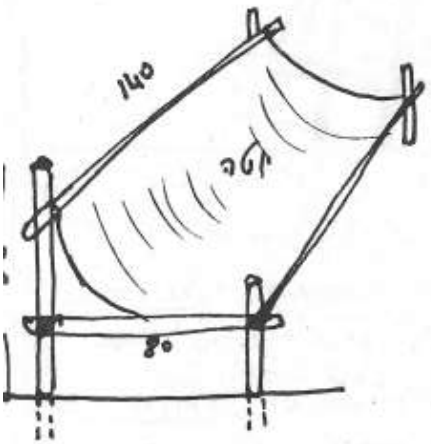
שרפרף - מחנאי - ראה ציור

ספסל סנדות - ראה ציור.

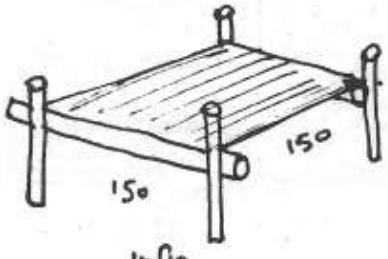




כסא נוח דו שושבי



סלון מחנאי

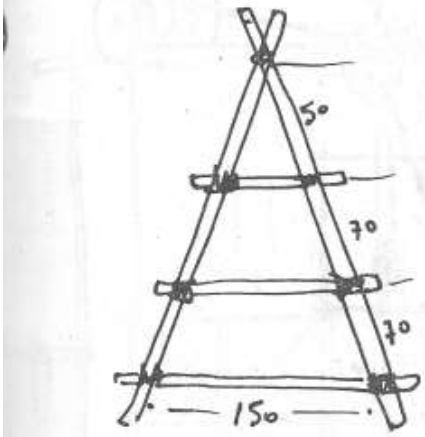


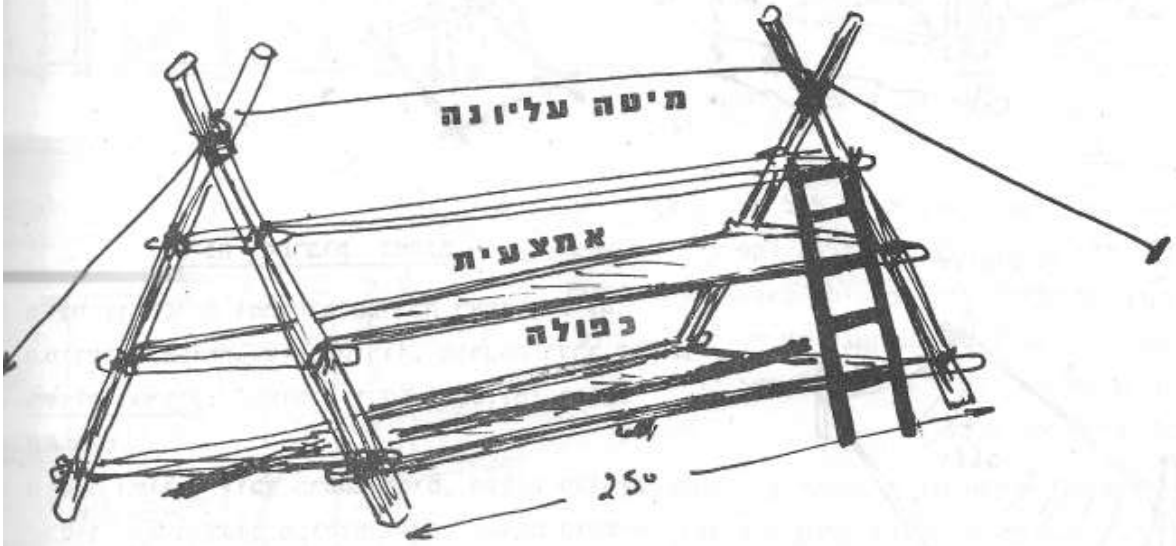
דרגל מיטות

יכול לשמש לשינה ולמנוחה ומוסיף מימד מחנאי נוסף למחנון.

בניה: בנוי משני דורגלים, מאפשר שינה ל-3-4 חניכים. את מישטח הלינה יש לכסות בשקים, או בד יוטה אותם יש לתפור היטב לסנדות.

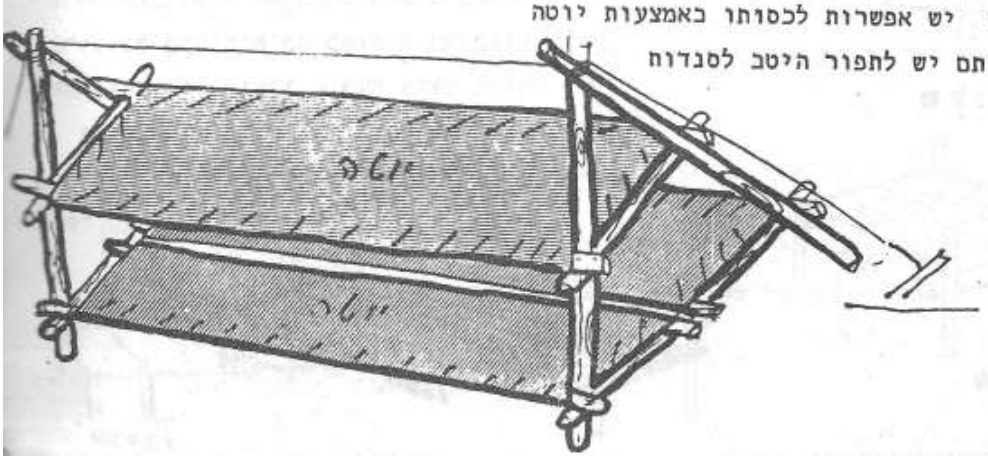
בניית 2 הדורגלים זהים





הצבת הדורגל: יש אפשרות להציבו בין שני עצים, או להציבו באמצעות עוגנים, (יתדות 123.

כיסוי הדורגל: יש אפשרות לכסותו באמצעות יוטה או בד ערבי אותם יש לתפור היטב לסנדות

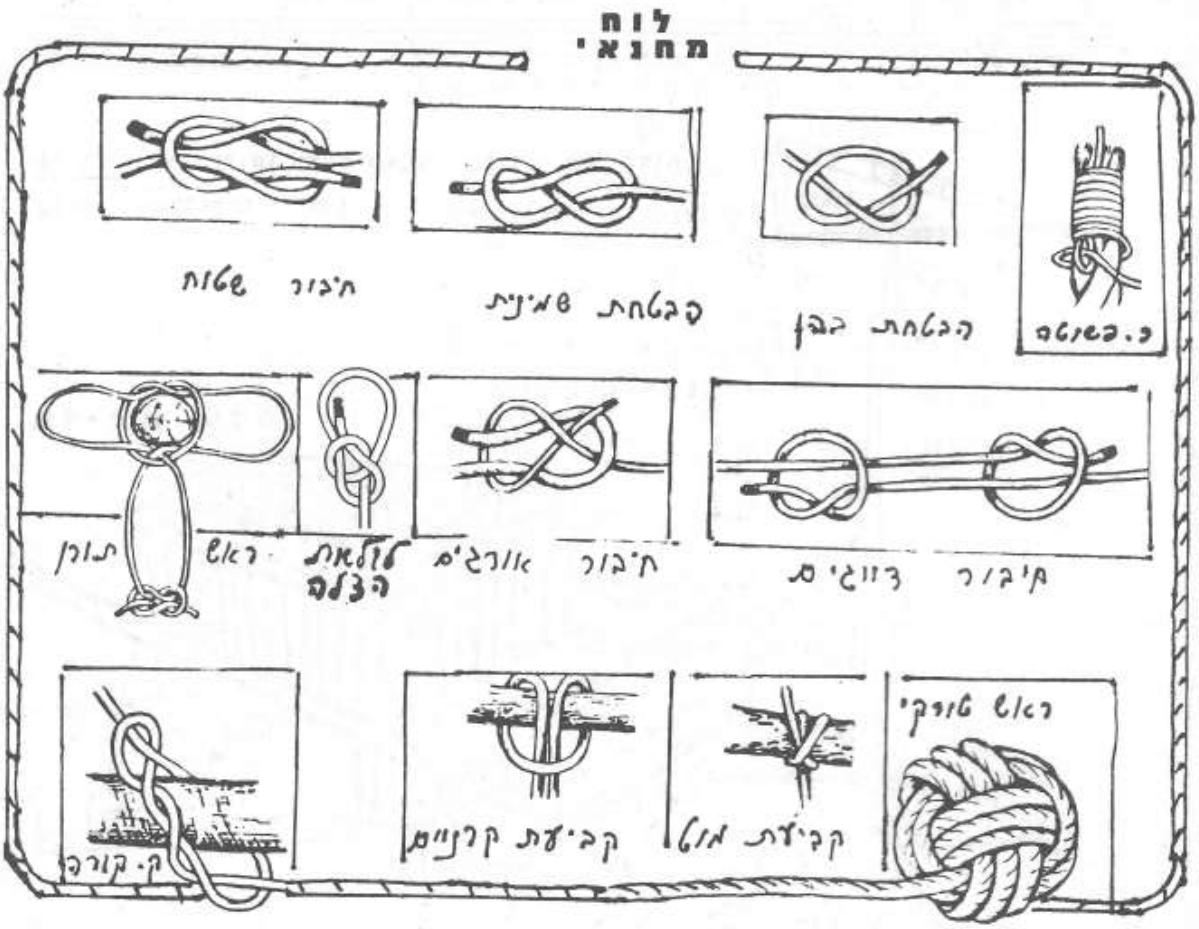


הלוח המחנאי:

חשוב בכדי לאפשר למשתתפי המחנה להזכר בקשרים השונים שנלמדו. ניתן לבנותו על משטח יוטה התפור בין סנדות, או על מישטח דיקט כלוח מודעות.
רצוי שהחבל יהיה לבן והלוח שחור. יש אפשרות בפרקי לימוד העמלנות המחנאית לאפשר לכל חניך לבנות לוח מחנאי.

- את כל הקצוות של הקשר יש לכרוך בכריכה פשוטה. (ראה עמלנות), ולחבר אל משטח הלוח בחוטים צרים וחזקים. אם הקשרים נעשים מחבל ניילון ניתן לשרוף את הקצוות וע"י כך למנוע התפוררות החבל.
- את הלוח יש להציב על חצובה שבנויה משלש סנדות.

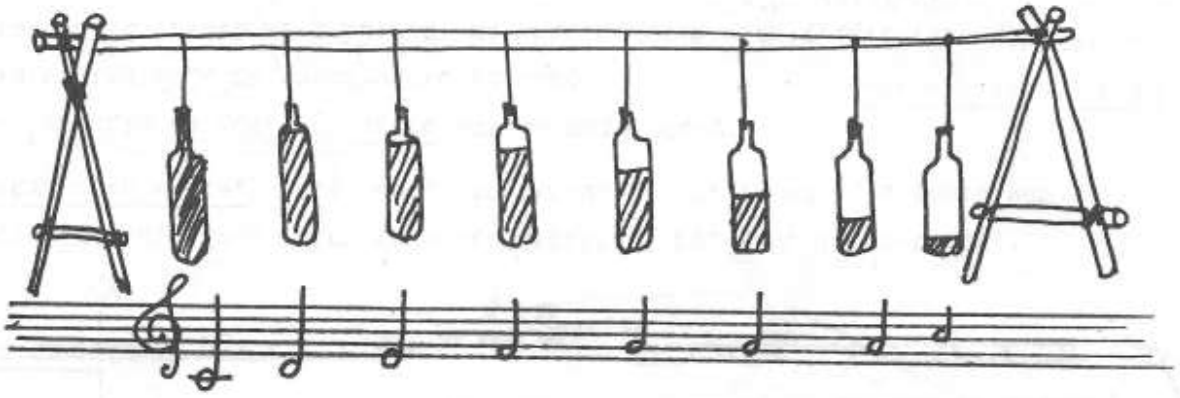
מבנה הלוח המחנאי: עובי החבל, שבאמצעותו אנו בונים את הלוח לפחות 8ממ. לוח זה ניתן לעשיה והצבה גם בכתלי מועדונים, בתי נוער, מתנסים וכו'.



פסנתר בקבוקים

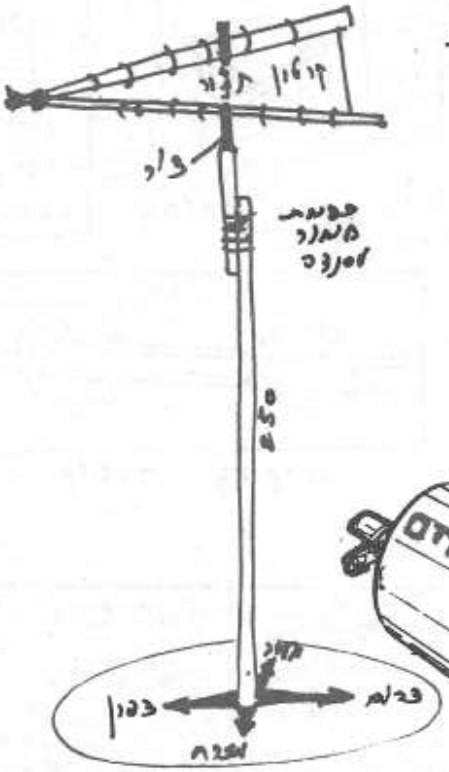
יש לאסוף 8 בקבוקים מאותו סוג, למלא אותם מים, הראשון המלא משמש תו דו. ובהדרגה למלא את השאר, להעמידו בטור. את חבל התליה לראשי הבקבוקים יחברו בקביעת מוט.

מכשיר הקשה: אפשרי סכין כף או מזלג.

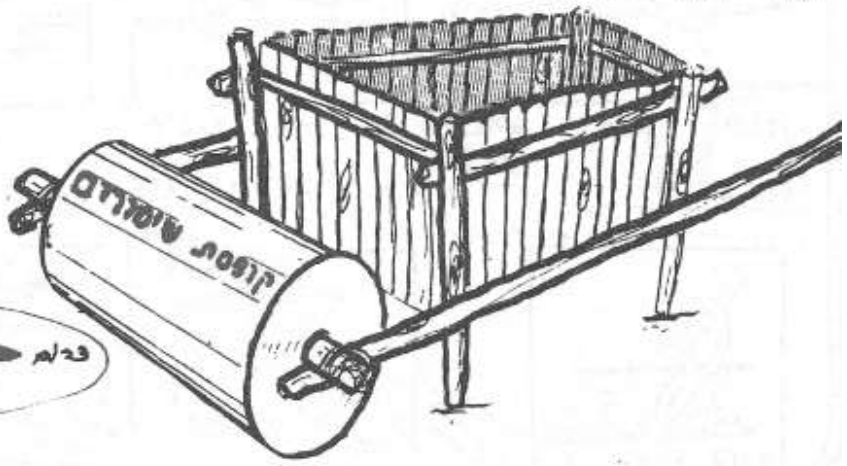


מד רוח: באמצעותו נוכל להבחין בכיוון משב הרוח.

בניה: מקני סוף וקרטון.



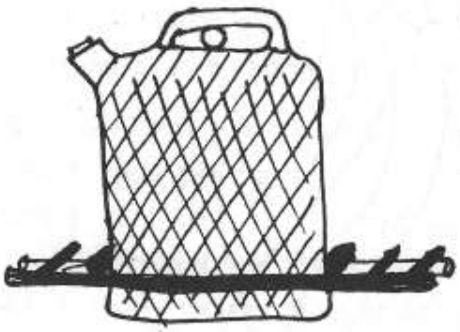
מריצת שדה



מיתקן פטנטי לשתית מיים קרים

קח ג'ריקן בגודל 10-20 ליטר עטוף אותו ביוטה ועשה לך מיתקן שתיה שימושי.

א. כפות צמוד לג'ריקן שתי סנדות קצרות.

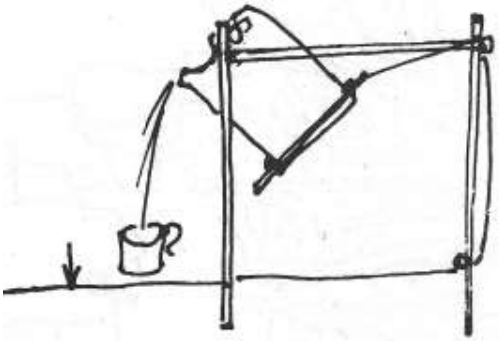


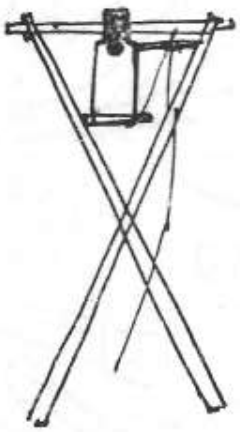


ב. השחל לתוך ידית הג'ריקן מוט דק. כפות את המוט בין שתי מוטות דרגל.

ג. חבר שתי מוטות נוספים לחיזוק בין הדרגל לעץ הקרוב בהצלבה.

ד. לחץ ברגל על חבל המנוף התחתון, הלחיצה תגרום לכך שהג'ריקן יתרומם על ציר ידית האחיזה לפי רצונך.






GAJ

ת א ש

1. השמוש באש

כחבל, כן האש היא אחד המכשירים הראשוניים, שהיו בידי האדם הקדמון. מלכתחילה היתה האש אויבתו של האדם. אולם, ברגע בו למד האדם את תועלתה, עמד על חשיבותה הרבה, והצליח להכניעה לרשותו - שמשה לו האש כעזר רב במקרים רבים: בבשול,במאור בציד ובצרכים רבים אחרים.

בצאתנו לשדה מהוה האש, גם היום, עזר רב גם כנגדנו - כנגד המחנאים בני המאה ה-20. לאש שמושים רבים בחיי המחנאי. מעל האש מבשלים את מזוננו, סביבה יושבים אנו בקומזיץ ולאורה,מושמעים הצ'יזבסים מסמרי השער. כתובות האש והלפידים מאירים את מפקדינו. עשן המדורה עוזר לנו עם חברינו הרחוקים, ואם המדורה תשמח את לבותינו.

אכן חשובה עזרתה ורבה תועלתה של האש. אך אליה וקוץ בה - גם סכנה רבה טמונה בשלהבות המדורה, ועלינו לשים לבנו לכך ולהשתמש באש בדרך ובצורה הנכונים והמתאימים.

2. מדורות

מדורה טובה נערכת במקום בטוח ומוגן מפני אפשרות התלקחות ופריצת שריפה.
היא מוקמת תוך שמוש נכון בחמר הבעירה העומד לרשות בוניה, ותוך כדי חסכון בחמר זה. חמר הבעירה הנו היסוד להבערת האש ולבנין המדורה.

חמרי הבעירה השונים נחלקים לשלש קבוצות:

א. חמר הנשרף בקלות: שבבים, זרדים, עלים יבשים, נסורת, קש נייר וכד'.

ב. חמר עבה הנשרף באיטיות אך מפיק חם רב ואור גדול - אלו הם הענפים,הקרשים,ובולי העץ. לשם הבערת המדורה נדליק קודם את החמר הנשרף בנקל, ועליו נבנה את עיקר המדורה מן החמרים הנמנים על הסוג השני.

במקרה של חסר חמר בעירה נח, אפשר להכינו באמצעים מיכניים: חתוך שבבים, הכנת מקל שבבים, או שפופרת שבבים (ראה ציור) וכד'.

ונצית את השכבה התחתונה. האש תאחז בכל שכבות הסירה, והחום של העצים ייבש את העצים. שכבת הסירה תאכל כלה וחמר המדורה ישקע.
בחום כזה נוכל ליבש גם בגדים רטובים במהירות רבה.

ג. נר עשן

ערמת שיחי סירה דחוסה היטב (ובפרט כשהיא ירוקה, בחורף) תעלה עשן עצום בשעת בערה. עשן זה אפשר לנצל לתמרונים ולסמנים מסכמים. כגון, כשאדם הולך לאבוד ורוצים לסמן לו ממרחק היכן נמצאים חבריו (או להיפך) אתות לאוירון המחפש טילים בשטח וכו'.
למטרה כזאת נוכל להשתמש גם בצמחים אחרים:

1. הרתם- אף הוא בוער ירק ומעלה עשן - נפוץ באדמות חול וכורכר בנגב. משרשיו הארוכים היו הבדוים מכינים גחלים ומוכרים אותם בשוקים. רמז לכך נמצא גם בתנ"ך (איוב ל'-4).
2. הרפח או הלענה החד-זרעית - בוערת ירוקה, מעלה עשן סמיך - נפוצה בחולות שפת הים (הרבה מאד ליד רפיח - מכאן שמו) ובנגב.

בכדי להצליח ביצירת עשן סמיך, צריך להקפיד על ערמה גבוהה וצפופה שתחניק את האש.

ד. בערת שיחים ירוקים

בעיה המתעוררת בד"כ בטיולים במדבר (בעיקר בחורף ובאביב) היא: מה ישמש לנו לבערה כשאין עצים בשטח? והנה מסתבר, שגם שיחים ירוקים נתנים לבערה.

1. נתחיל ברתם שכבר הוזכר. בוער ירוק, אך חסרונו, שהוא מעלה עשן, אשר אינו טוב לבשול.
2. זוגן- שיח מעוצה בעל עלים זוגיים. נפוץ בהרי הנגב וגבעותיו ובמדבר יהודה. כל חלקי השיח, ובעיקר חלקיו המעוצים בוערים היטב ללא עשן.
3. אל הזוגן מצטרפים חלקיהם המעוצים של היפרוק (ע"ש גבעוליו הבנויים פרקים פרקים) והמלחית.
4. נואיאה או נואית- שיח קוצני נפוץ בנגב הצפוני. בעור באש בהירה וחמה.

ת ר ג י ל י ם

תרגיל חשוב למחנאים הוא: לנסות את בערת הצמחים המיוחדים ולשים לב במיוחד לתכונות הבאות.

בדרך כלל נמצא בשטח חמר בעירה לח או רטוב. עלינו לשים לב ולבדוק את החמר - לא כל שיח לח או רטוב אינו ניתן לבערה בנקל (ע' נספח). במקרה ורב החמר הנמצא בשטח והוא לח, יש לרכז ב"לב" המדורה את מעט החמר היבש וסביבו את החמר הלח והרטוב. בלית ברירה רצוי לשים קופסת דלק, ובתוכה סמרטוט או גזר עץ סופג (ר' נספח) לשם שמירה על הבעירה.

בהקימנו מדורה יש לשים לב לגורם נוסף:

פתח המדורה חיב להיות בכוון משב הרוח, את חמר הבעירה יש לרכז בפתח, וההדלקה תבוצע מצד בוא הרוח. אין כל סיבה להמנע משמוש בניר לשם הדלקה, אך יש להתרגל להדלקה בכל תנאי.

במקרה והמדורה דעכה. ויש צורך להפיח את האש בגחלים הלוחשות- נפנף בגוף שטוח כלשהו נפנופים תכופים בכוון מלמעלה למטה הנח בקרבת מקום זרדים, קש, שבבים וכד'.

הכן בקרבת המדורה חול ומים לכבוי.

א. <u>הבערת מדורה</u>

ה ס י ר ה היא שיח קוצני הנפוץ בהרים, בגבעות, (פרט לאיזורים בזלתיים) בואדיות, ובגבעות קורקר של חוף הים. צמח זה ניצת על נקלה ומתלקח באש חזקה וחמה. תכונה זו אפשר לנצל כיסוד למדורה (אותו שמוש שיש לזרדים ואף טוב ממנו). למטרה זו עלינו לדחוס היטב את הסירה קדם, שנניח עליה את עצי המדורה.

בקיץ. יהיה כל שיח סירה, גם כשהוא ירק, טוב לשמוש. בחורף רצוי (לבחור שיח יבש; אם כי ידוע שהסירה בוערת היטב, גם כשהיא ירוקה.

ב. <u>מדורה ביום גשם</u>

אמרנו, שהתלקחות הסירה נותנת חום חזק. ביום גשם נוכל להשתמש בה ליבוש עצים רטובים והבערתם. (הסירה מתלקחת גם כשהיא רטובה - אם כי ביתר קושי).

דרך הכנה: נכין כירה בצורת ח, שהפתח כלפי הרוח. נבחר שיח סירה מת, או שאינו ירק ביותר, ננער אותו ממים ונשתדל ליבשו ככל האפשר. נניחו בקרקעית הכירה ונדחוס עליו, נניח שכבה של גזרי עצים (כנתון רטובים) ושוב שכבת סירה דחוסה, ועליה עצים, וכך לסרוגין כמה שכבות. נדחוס הכל

1) התלקחות 2) עשן 3) חום

כל תכונה וערכה שלה. כך, למשל, טוב העשן לתמרונים ואינו טוב לבשול. טובה הסירה לחמום מהיר, ואינה טובה למדורת אור ולבשול, היות והיא כלה במהירות. וכנגדם יש צמחים קשים להתלקחות (כמו הזוגן, כשהוא ירק) אך מאריכים בבערה. את כל התכונות הללו אפשר למצוא בצמחים רבים אחרים.

1. <u>מדורת קונוס</u>

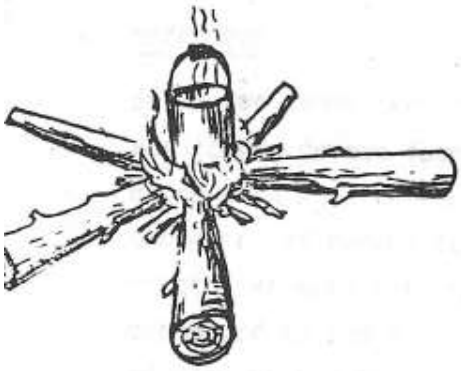


מדורה זו מהווה יסוד לכל מדורה, לכשעצמה יעילה מדורה זו כספקית אור רב. <u>בנה</u> פרמידה קונוסית קטנה מחמר בעירה נח, זרדים, מקלות קטנים וכדי. השען עליהם ענפים עבות יותר בהיקף של פרסה כמעט סגורה (פתחה יפנה לכוון בוא הרוח).
על ענפים אלה השען חמר בעירה כבד כמו: בולי עץ וענפים עבים.
המדורה חייבת להיות גבוהה ובעלת בסיס קטן ככל האפשר, לשם נוחיות ויציבות אפשר לתקוע מוט באדמה וסביבו לבנות את הקונוס כשהענפים נשענים עליו.
מדורה זו אינה חסכונית - חמר רב מתבזבז בה תוך זמן קצר.

2. <u>מדורת מזבח</u>



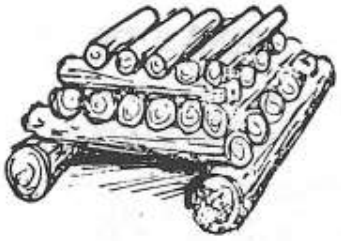
מדורה זו משמשת בעיקר כמדורת חום.
בניה: הנח כל הקרקע 2 בולי עץ מקבילים, הכן בין הבולים מדורה קונוס בקוטר הרווח והשאר פתח הדלקה לכוון משב הרוח.
המשך להוסיף זוגות בולים וענפים עבים שתי וערב, ככל שבנין המדורה עולה הוא נסגר יותר והענפים דקים יותר (ציור).
מדורה זו חסכונית מאד ולא צריך להוסיף עליה ענפים נוספים.



3. <u>מדורת כוכב</u>

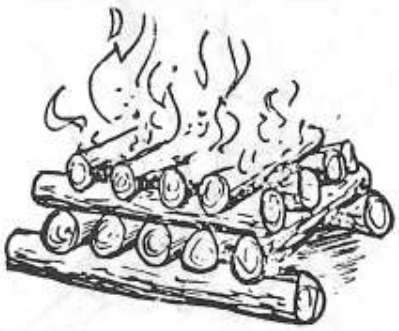
מדורה בעלת להבה נמוכה ובערה איטית, שמושית לשמירה. מניחים שלושה או יותר בולים עבים בצורת כוכב, בנקודת מפגשם בונים מדורת קונוס. ע"י הזזת הבולים מדי פעם בפעם אל המרכז - נשמרת האש זמן רב. ניתן לחמם מיכל מים ע"י העמדתו על הבולים (ציור).

4. <u>מדורת פחמים</u>



מדורה שימושית ליצור פחמים מבולי עץ. משמשת כמו כן גם לשמירת אש. מפיקה חם רב.
מדורה זו היא למעשה מדורת מזבח צפופה, בלי ארובת אויר רחבה באמצעיתה.
על שני הבולים, שיתפסו את כל רחב הבולים הראשונים, ועליהם שוב בכוון הפוך מספר בולים לרחב קודמיהם: המשך כך בהנחת בולים שתי וערב. מדורה זו משמשת בסיס לכירות אפיה ותנורים.

5. <u>מדורת (פסולת)</u>



מדורת המזבח הנה חסכונית מאד אך אינה מפיקה אש רבה. מדורת הקונוס מפיקה אש ואור בכמות מרובה אך אינה חסכונית. מדורה זו הנה חסכונית ומפיצה אור ואש כאחד. שמושית בעיקר לטגון וצליה. כבסיס לכירה, בנית מדורת פחמים פזר על קבוצת הענפים העליונה זרדים. ענפים דקים, נסורת וכדי. הדלק את המדורה בחלקה העליון (אל תבנה תחתיה את מדורת הקונוס הקטנה). למדורה זו אפשר להוסיף גם זרדים לחים ורטובים. על הבסיס של מדורת הפחמים הוסף זרדים מפעם מפעם לפעם.

6. <u>מדורת עשן</u>

מדורת עשן משמשת כאמצעי אתות למרחקים.
אנו יכולים להשתמש למטרה זו למעשה בכל
מדורה שהיא אולם מדורת המזבח היא האידאלית
למטרה זו. על המדורה נניח שק, או עלים
ירוקים, או שנזה עליה טפות מים. מדורת
עשן תתקבל גם באם נהפוך מפעם לפעם ערמה
של סירה קוצנית דולקת. העשן, שיתקבל
יהיה עשן לבן. בתוספת חמר דלק כלשהו
יתקבל עשן שחור.

7. <u>מדורת חצובה</u>

מדורת מאור טפוסית המשמשת לאתות, לתאורת
שטח גדול וכדי'.
בניה: חצובה משולשת גזעי עץ לא עבים ביותר,
אך מרובי ענפים צדדיים. ב"לב" החצובה הקם
מדורת קונוס רחבה.



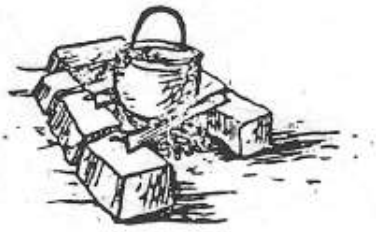
כ י ר ו ת

כללים ראשונים

השיקול הראשון בהקמת הכירה מתחשב בכוון משב הרוח הנוכחי. כירה, אשר לא תוקם עם פיתחה ("פתח-הדלקה") לכוון הרוח, לא תענה על דרישת המבשלים. סוגי הכירה וצורתם - ייקבעו בהתאם לצרכים, פני הקרקע ומיכלי הבשול. יש להקפיד על יציבות הכיריים. קיימים, איפוא, 2 סוגי כירות - ארעיות וקבועות.

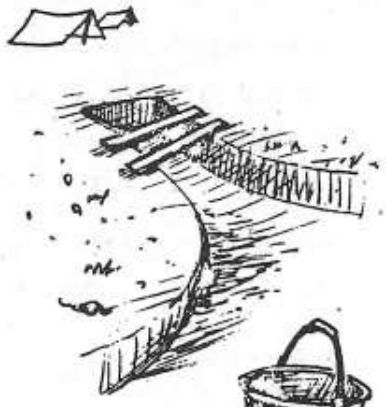
בכירות הקבועות מושקעת הרבה עבודה וכן הן משמשות לזמן-רב. לכן הקפד על צורה, מקום ושקולים טכניים.

1. כירת אבנים



כירה ארעית מתאימה לאזור טרשים. הכירה בנויה משתי שורות מקבילות של אבנים. האבנים צריכות להיות מרבעות לשם יצובם של כלי הבישול וגדולות לשם יצירת נפח מספיק לחמר הבעירה. של כלי הבישול וגדולות לשם יצירת נפח מספיק לחמר הבעירה. הרחב, שבין שתי שורות האבנים הוא קטן במעט מרחב המחבת, או הסיר. במקרה וכלי הבשול הוא קטן מאד אפשר ורצוי לשים על האבנים שתי יתדות ברזל או רשת.
רצוי מאוד לסתום את הפתח המנוגד לכוון נשיבת הרוח. דבר זה ירכז את האש ויגביר את החום.

2. כירה חפורה



כירה ארעית שמושית בשטח מחובר אבנים. כירה זו היא למעשה תעלה חפורה צרה באורך של כ-90ס"מ. פתחה רחב יותר והיא הולכת וצרה. צורה זו של חפירה שומרת על החום וחוסכת עצי הסקה.

3. כירת יתדות



כירה ארעית נוחה לכל שטח. תקע בקרקע שלש יתדות בקדקדי משולש שוה צלעות, ששטחו קטן במעט משטח תחתית כלי הבשול. את מלוא התועלת ניתן להפיק מכירה זו באם היתדות תתקענה מקביב לבור לא גדול, שבתוכו תבער האש. בצורה זו החום לא יתפזר.

4. כירת מוט

כירה קבועה שמושית בכל שטח. הכירה מורכבת מסנדה ממוזלגת ארוכה המונחת על יתד ממוזלגת המשמשת ציר וקבועה לקרקע ע"י יתד ממוזלגת התקועה במהופך. במרחק מה ממזלג הפוך זה והמרחק זהה למזלג הציר תקע מזלג הפוך נוסף. מעלתה העיקרית של כירה זו האפשרות הקיימת בה להזיז את מיכל הבשול מהאש מבלי להורידו מהמתקן. את הסנדה הארוכה אנו יכולים להוציא מתחת למזלג ההפוך ולהעביר את קצה אל מתחת למזלג ההפוך השני.

חסרונות כירה זו הם אש פתוחה וחום מתפזר. על חסרונות אלה אפשר להתגבר ע"י חפירת בור קטן למדורה, כפי שהדבר נעשה בכירת היתדות או ע"י הקפת המדורה באבנים גדולות.

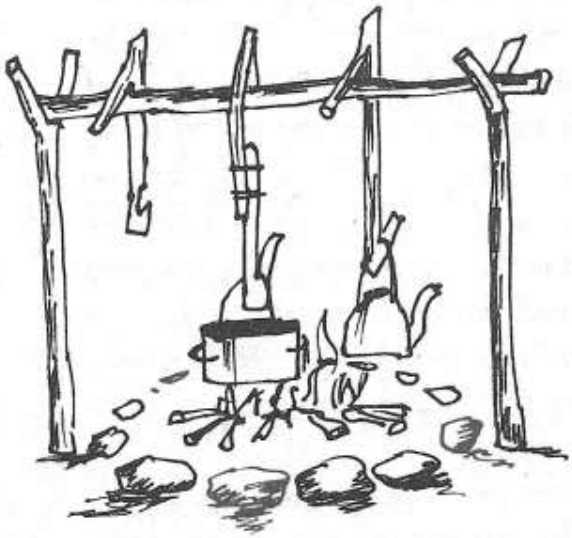
אם אין בשטח מזלגות אפשר להשתמש בשלושה יתדות הקבועות בצורת ח בקרקע סלעית אפשר להציב אבנים מתחת נמעל המוט במקום היתדות בעקר להרתחת מים לשם בשול קפה, מרק וכד'.



5. כירה צופית

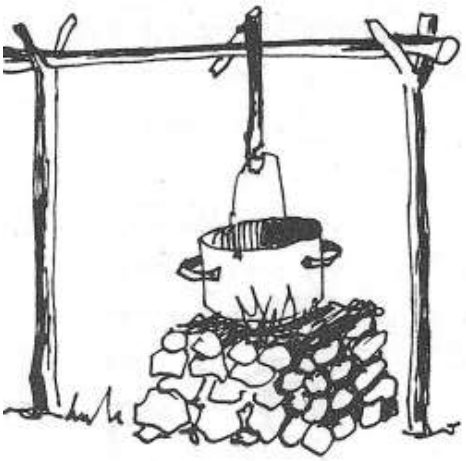
כירה קבועה שימושית בכירת מוט, אלא שהיא מאפשרת בשול בכמה כלים יחד.
בניה: תקע משני צדי המדורה שני מוטות ממוזלגים ובנה עליהם מוט נוסף. ענפים ממוזלגים ישמשו קרסים לתלות סירים.

הקף את האש באבנים לשם מניעת פזור החום ולשם רכוז האש.



6. <u>כירת מזבח</u>

כירה זו אינה, אלא צורה משוכללת יותר של הכירה הצופית. מעלתה העיקרית היא: אפשרות הכנת האכל ללא התכופפות ואפילו תוך כדי ישיבה. כירה זו בזכות היותה גבוהה מונעת כניסת חול וחמרים זרים אחרים לתבשיל.



אם ברשותך בולי עץ, בנה את הכירה מהם ולא הקימנה מאבנים. את מזבח הבולים בנה ע"י הנחת הבולים זה על גבי זה בשטח שתי וערב ובמסגרת מלבנית.

מזבח אבנים בנה ע"י הנחת האבנים בצורה רבועית. את החלל מלא בקוצים ובענפים. סתום את הרוחים בעשב ובוץ. למעלה, על גבי המזבח יש לפזר אדמה רטובה. בדרך כלל מקימים את המזבח בגבה של 90 ס"מ באורך 1 מטר וברחב 60 ס"מ.

7. <u>כירת שולחן</u>

כירה קבועה דומה לכירת המזבח נתנת לטלטול מתחתה אפשר לפנות את חמרי הבערה והפרודוקטים. כירה זו מורכבת משני זוגות רגלים, מסגרת מוטות המחברת אותם והנמצאת בגבה הדרוש, ומוטות צפופים הנספחים למסגרת ויוצרים את השולחן מלא את המשטח בעשר ובוץ ובנה את המדורה.

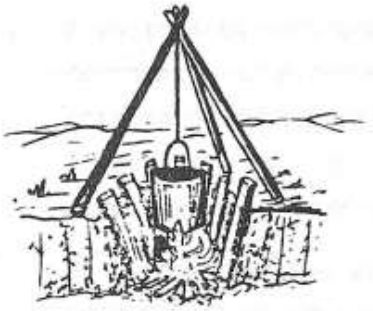


8. <u>כירת חצובה</u>

כירה ארעית להרתחת נוזלים. נוחה לטלטול בנה חצובה, הורד מקדקדה חבל ותלה עליו את כלי הבשול. הקם מדורה מתחת לכלי. חסרונות כירה זו האש הפתוחה: חום מתפזר, וסכנת פגיעה ברגלי החצובה.



9. כירת חצובה ובור



כירה קבועה להרתחת נוזלים. חפר בור בעמק השוה לגדל כלי בתוספת 20ס"מ ובקטר הגדול מקטר המיכל ב-20ס"מ. קורות הבור חיבים להיות זקופים ומרוצפים באבנים שטוחות. הדלק מדורת קונוס בתחתית הבור. הכנס את המיכל שיוחזק ע"י חצובה וענפים עבים מצדדיו לתוך הבור. נצול החום בכירה זו הוא מקסימלי.

10. כירת בור



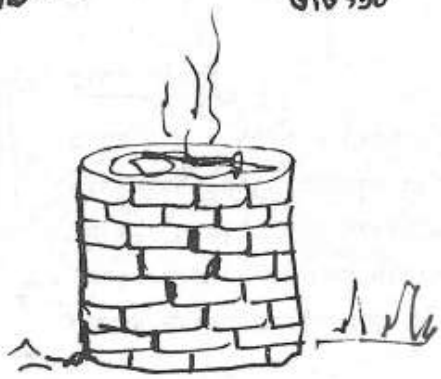
כירה שימושית לצליה על גחלים (תפוחי אדמה וכד'). הקם מדורת פחמים מגזעים דקים בתוך בור. חכה, עד שיהפכו לגחלים ואז הכנס את תפוחי האדמה לתוך הבור ורפדם בגחלים.

11. כירת דלק



משתמשים בה מחסר ברירה במקום מחוסר חמרי בעירה, או בתנאי רטיבות. בין מיכל הדלק התלוי במקום גבוה ובין כירת האבנים מתוח חוט ברזל המושך ומעביר את הדלק טפות טפות לסמרטוט הנמצא במרכז הכירה. חסרונות כירה זו - פיח ועשן נודפים ממנה, תלות בדלק.

12. מ ו ק ד



כירה המשמשת לשריפת אשפה ופסולת. בנה ארובה חלולה בעזרת לבנים המונחות אחת על שתים אחרות. הרוחים בין האבנים מאפשרים זרימה מתמדת של אויר המלבה את הגחלים. כירה זו שמושית גם לצלית תפ"א.

13. <u>תנור שדה</u>

תנור שמושי לאפיה.
בניה: שלשה קירות אבנים בגבה של כ-40ס"מ.
ורוחב של כ-90ס"מ. הנח על גבי שלושת הקירות
לוח פח בגדל של 90 סמ"ר את הקיר האחורי
השאר פרוץ בטור העליון לשם יציאת העשן. המשך
ובנה את הקירות לגבה של כ-40ס"מ נוספים
וכסה שוב בפח. את האש הדלק במדור התחתון.



14. <u>תנור פח ובוץ</u>

כירת קבע, משמשת לאפיה וחמום. התנור הרגיל
בנוי משני מדורים. האחד מכיל את חומר הבערה
והשני את דברי המאפה.
יסוד להקמה ישמש פח פשוט הפתוח מצדו האחד.





דוגמא להפעלת 20 תחנות במחנון של 200 חניכים.

כיום אנחנו מכנים פעילות זו – **"פעילות אתגרית"**,

שימו לב חלק מהפעילויות לא בטיחותיות ויש להתאימן לזמננו

בהצלחה

הספורט הטבלאי:

זהו תחום הפעלה מחנאי במסגרות: מחנות, ימי-שדה, גיחות, קיטנות בהן יש לנו היכולת להפעיל יחד ובאותו זמן את כל החניכים, הנמצאים במקום. מ-30 עד 10,000 חניכים). פעילות זו מגבשת חברתית, ונותנת הרגשת שייכות וגאוות יחידה.

העיקרון:- מפעילים מס' תחנות כמס' הקבוצות הקיימות במחנה - מס' החניכים בקבוצה לא יעלה על 20.

- התחנות מסומנות במספרים.
- תנועת החניכים בין התחנות היא בכיוון מחוגי השעון.
- התחרות היא קבוצתית בלבד.
- יש לבצע את המשימות בזמן מינימלי תוך שימת דגש על מוראל הקבוצה.

צורת הפעלה:

- כל מדריך קבוצה ממלא תפקיד של שופט תחנה, אליה הוא משובץ לפני כן.
- ברגע הינתן האות על כל מדריך לקחת את קבוצתו אל התחנה, בה הוא אמור לשפוט במשך כל המשחק.
- בהינתן האות, מפעילים כל השופטים את התחנות.

כלל חשוב:

ברגע שהקבוצה מסיימת את משימתה בתחנה היא אינה עוברת לתחנה הבאה. אלא נשארת במקום ומחזקת את המורל. בהישמע שריקה כל הקבוצות עוברות לתחנות הבאות בכוון השעון.

הכנות:

- המקום הרצוי לביצוע ספורט טבלאי הוא, קרחת במרכז חורשה.

א- יש להציב את התחנות ליד עצים הנמצאים סביב הקרחת.

ב- יש לדאוג לסימון כל תחנה ע"י - מיספר (אפשר באמצעות קלקר).

ג- יש לסמן בעיד את קווי הזינוק, המטרה והסיום.

ד- יש לדאוג ללוחות שיפוט. (אפשרי להצמיד אותם ללוח דיקט וכלי כתיבה).

ה- אם מספר התחנות רב, רצוי שמרכז הפעלת התחנות יעזר במגפון או רמקולים.

ו- מרכז ההפעלה יצטייד במשרוקית, ידאג להתמקם בנקודה בה יוכל לצפות בפעולת התחנות.

ז- יש להקציב עד 5 דקות לביצוע המשימות בכל תחנה

שיטת הניקוד ושיפוט

- הקבוצה הראשונה תזכה במירב הנקודות (כמספר הקבוצות המשחקות).
- הקבוצה השניה תזכה בניקוד שהוא שווה למספר הקבוצות המשתתפות פחות אחת וכן הלאה.
- הדגש בשיפוט הוא זמן ביצוע המשימה, יש לקחת בחשבון את מספר המשתתפים ומוראל הקבוצה (מקסימום 10 נקודות).
- את הטורים, מקום ומס' הנקודות יש למלא רק בסיום המשחק.

לוח שיפוט ספורט טבלאי - (דוגמא קבוצתית)

מס' התחנה ושמה 13 שבלול.

שם השופט _____.

הקבוצה	מס' משתתפים	זמן בצוע משימה	מוראל	מקום	מס' נקודות
שיטה	15	1.57	9	1	4
הדס	19	2.15	6	3	2
דקל	14	2.30	10	4	1
ברוש	16	1.58	5	2	3

לאחר סיום איסוף הלוחות הקבוצתיים יש להעבירם ללוח המרכזי במטה לשם עריכת - סיכום.

לוח שיפוט מרכזי - דוגמא

הקבוצות	תחנה 1	תחנה 2	3	4	5	6	7	8	9	10	סה"כ נקודות	מקום
שיטה	9	4	6	8	7	8	7	5	9	4	77	1
הדס	5	6	9	7	6	4	8	7	8	3	61	2
דקל	3	8	5	5	9	2	6	3	5	6	49	4
ברוש	4	7	7	9	4	3	9	4	6	5	58	3

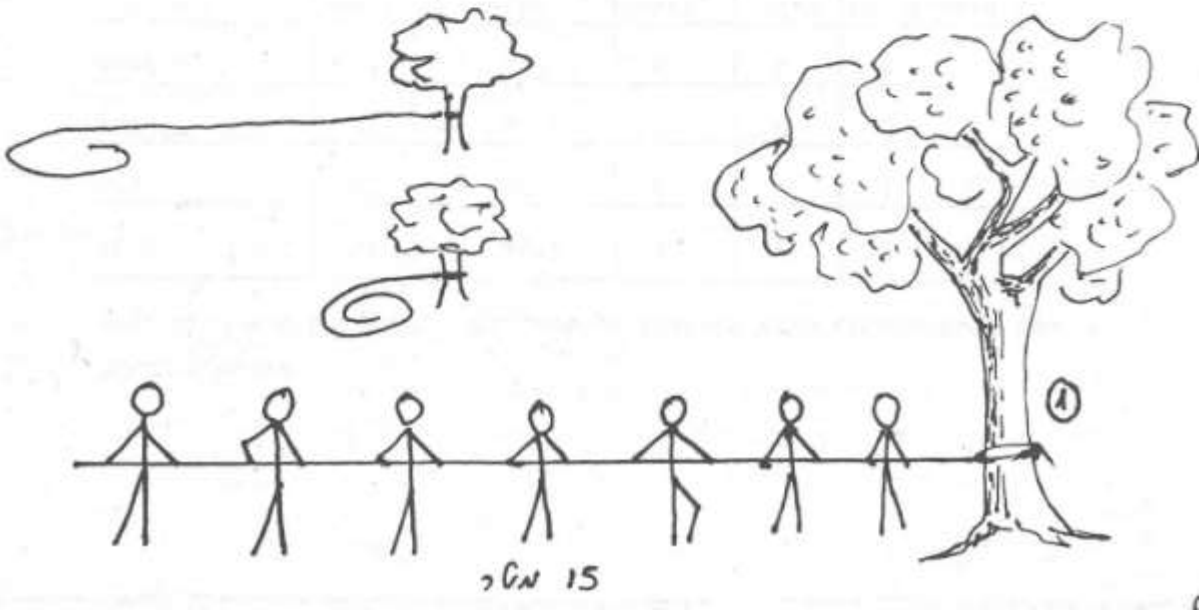
תחנת שבלול:

הכנת התחנה: יש להכין חבל בעובי של 8מ"מ עד 16מ"מ, ובאורך 15 מ'.

- לקשור אותו אל עץ התחנה בקשר מוט.
- יש למתוח את החבל ולהניחו על הקרקע.
- יש לסמן בסיד קו ישר לאורך החבל.

המשימה:- יש לסדר את הקבוצה לפני החבל לאורכו.

- על המשתתפים לאחוז בחבל מאחורי גבם.
- ברגע הינתן האות על הקבוצה לנוע בצורת שבלול לכיוון העץ.
- בהגיעם לעץ עליהם לנוע חזרה עד ישור החבל והשורה מחדש.- ראה ציור



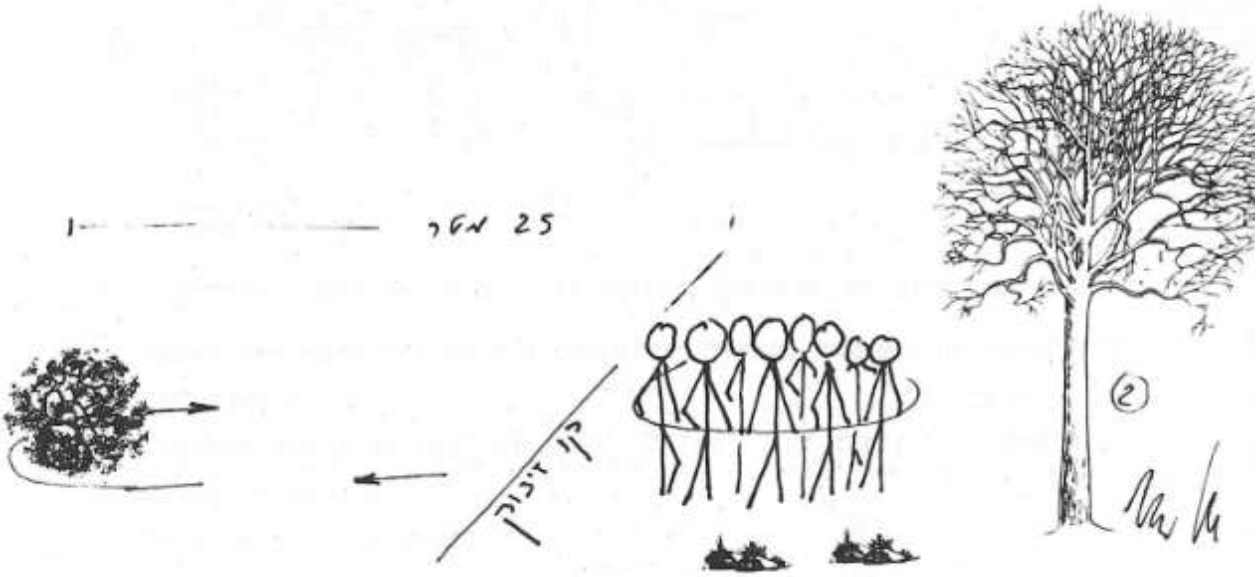
תחנת טנק

הכנת התחנה:

- חבל בעובי של 8מ"מ עד 16מ"מ - אורך 5מ'.
- יש לסמן בסיד קו זינוק ליד עץ התחנה.
- במרחק 25מ' תסומן נקודת מטרה - קוטר 0.5מ'.

המשימה:

- יש לכרוך סביב כל הקבוצה את החבל ולקשור (לא בצורה הדוקה).
- בהנתן האות על הקבוצה לנוע יחד מקו הזינוק עד נקודת המטרה וחזרה.



תחנת אלונקה

הכנת התחנה:

- יש להניח שמיכה על הקרקע, במרכזה שתי סנדות ארוכות, וביניהן מרחק של 0.5 מ'.
- את שולי השמיכה יש לקפל פנימה.
- יש לסמן בסיד קו זינוק ליד עץ התחנה. ונקודת מטרה במרחק 25 ס"מ בקוטר 0.5מ'.



המשימה:- על הקבוצה להשכיב על האלונקה את אחד החניכים.

- על הקבוצה לשאת את האלונקה, וברגע הינתן האות עליה לנוע במהירות מקו הזינוק אל נקודת המטרה ובחזרה.



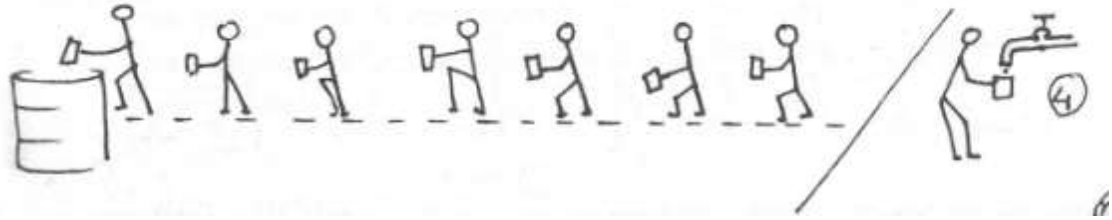
תחנת מים

הכנת התחנה:- רצוי להקים תחנה זו בקירבת ברז מים, או עוקב מים.

- אפשרי למקם תחנה זו גם ללא נקודת מים זורמת, באמצעות תחליף של דלי מים נוסף.
- יש למקם במרחק של 20מ' מהברז דלי בינוני, וכן לארגן 20 ספלים או כוסות חד פעמים.
- יש לסמן בסיד קו זינוק.

המשימה:

- על הקבוצה למלא מהברז (או בתחליף לברז: דלי) את הכוסות במים.
- לרוץ אל הדלי ולמלא אותו עד המקום המסומן.
- קיימת אפשרות בשעת מילוי הכוסות להיעזר בהעברת המים גם באמצעות הפה.



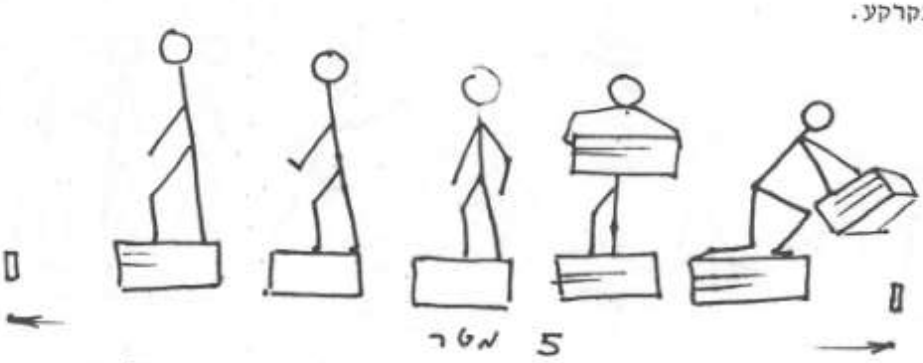
בתחנת האלונקה אין להוביל תלמיד אלא מטען של ציוד למשל תיקים.

תחנת ארגזים

הכנת התחנה:- יש לסמן בסיד מיתחם, הבנוי משני קוים, שהמרחק ביניהם 5 מ'.

- יש לארגן 5 ארגזי תפוזים, או ארגזי ירקות ריקים.

המשימה:- יש להסביר לקבוצה שהמיתחם הוא נחל ועליהם לעבור לגדה השניה, אך ורק באמצעות גשר, הבנוי מחמשת הארגזים מבלי שרגליהם תיגענה בקרקע.



(5)

לאחר שכל הקבוצה עברה לגדה השניה עליהם "לפרק" את הגשר (לאסוף את הארגזים) מבלי לגעת בקרקע.

תחנת: "השחל כדור"

הכנת התחנה:- יש לדאוג לחבית עם צד אחד פתוח, למספר כדורים, ולסמן בסיד קו זינוק.

החבית תוצב במרחק של 6מ'.

המשימה:

על הקבוצה להשחיל לתוך החבית מקסימום כדורים,לכל חניך יש זכות לזריקה אחת.



(6)

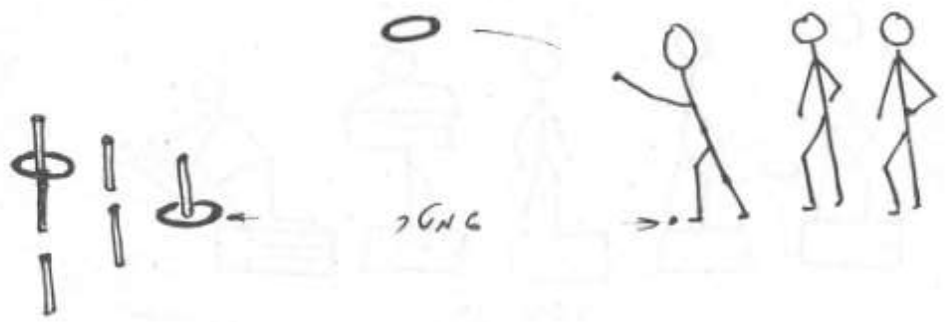
תחנת - "השחל טבעת"

הכנת התחנה:- יש לדאוג למספר טבעות של "השחל טבעת" מגומי ופלסטיק.

- יש להקוע כ-6 יתדות עץ או ברזל בצורת חץ.
- יש לסמן בסיד קו זינוק במרחק של 5מ' יתדות.
- יש לסמן בסיד את צורת החץ בה תקועים היתדות.

המשימה:- על הקבוצה להשחיל מקסימום טבעות, לתוך היתדות. לכל חניך זכות לזריקה אחת.

(7)



תחנת - קורה

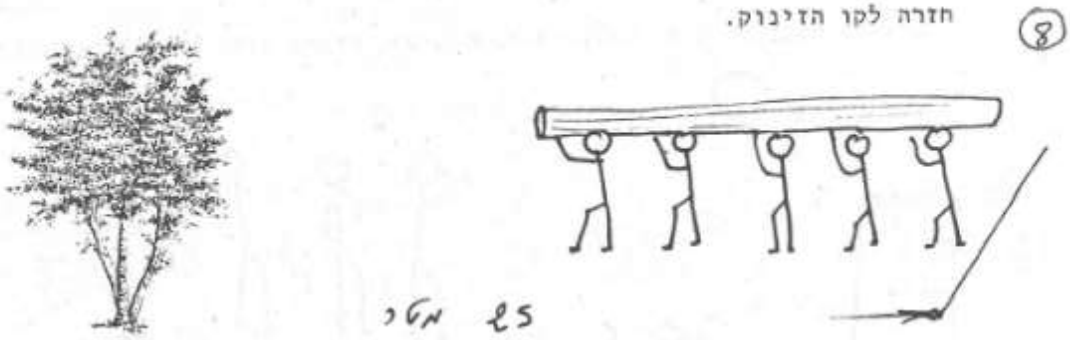
הכנת התחנה:- יש לדאוג לקורת עץ גדולה (עץ יבש או ענף עץ).

- יש לסמן בסיד קו זינוק.
- המרחק 25מ' מקו הזינוק לנקודת מטרה

המשימה:

על הקבוצה להרים את הקורה על הכתפיים ולנוע עד נקודת המטרה, ולחזור חזרה לקו הזינוק.

(8)



תחנת שריפת חוט

הכנת התחנה:- יש לדאוג לענפים וזרדים יבשים בסביבת התחנה.

- יש להעמיד במקום חבילת חוט של 1 מ"מ או 2 מ"מ.
- יש למתוח בין שני עצים את החוט בגובה 40 ס"מ.

המשימה:- על הקבוצה לקושש עצים להבעיר מדורה מיידית, **ולחתוך את החוט** באמצעות המדורה הגדולה והמהירה.



(9)

תחנת כתיבת שם

הכנת התחנה:

- רצוי למקם תחנה זו באיזור שיש ריכוז אבנים!.
- יש לדאוג לסיד, ולפחיות לפיזור סיד.
- יש לסמן את כל שטח כתיבת השמות.

המשימה:- על הקבוצה לכתוב את שם הקבוצה באמצעות האבנים, על גבי שטח של 2×6מ'.

(10)

הערה: אין למחוק שמות קבוצות קודמות.מישטח המלא כתובות ושמות קודמים הנו מראה מרהיב.



בתחנת "שרפת החוט" יש להתנהל בהתאם להוראות הבטיחות, במקום בטוח לפי הנהלים ובהשגחה.

תחנת טרזן

הכנת התחנה:- יש לבחור בעץ שיש לו ענף חזק, המקביל לקרקע.

- יש לדאוג לחבל שעוביו 16מ"מ ומעלה.
- יש לזרוק את החבל השני בקביעת מוט (או טבעת), לאחר מכן למשוך קשר אחד עד שהקצה השני מתהדק סביב הענף.
- יש לסמן בשני קווי סיד מיתחם במרחקים בין 4-2מ'.

המשימה:

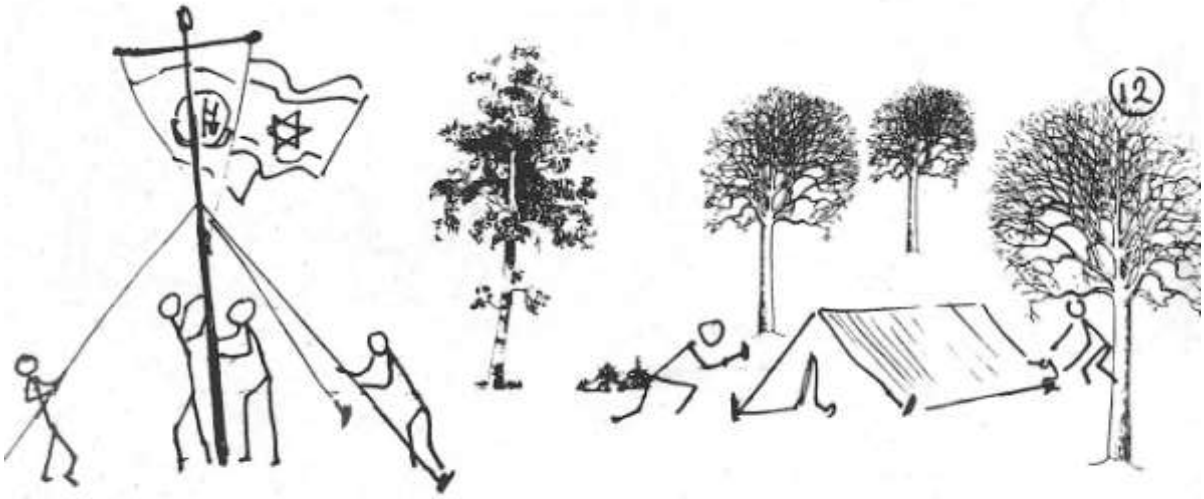
יש להסביר לקבוצה שהשטח ממוקש ועל הקבוצה לעבור לקו השני רק באמצעות החבל.



תחנת העמדת מחנון

הכנת התחנה:- יש לדאוג לשמיכה או לאוהל סיירים עם מוטות ויתידות, וחורן, יתרים ויתדות, יש לדאוג שהיתדות יהיו תקועים במקומם הנכון.

המשימה:- על הקבוצה להעמיד מיד את האוהל והתורן במהירות האפשרית.



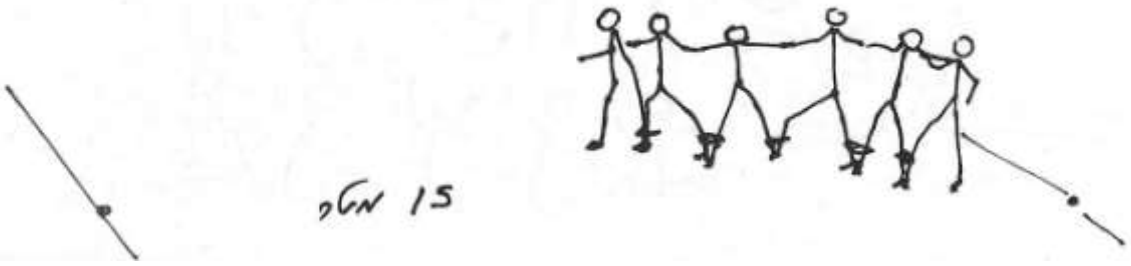
(12)

תחנת אזיקים

הכנת התחנה:- יש לארגן 20 חבלים של 4-6מ"מ באורך של 1מ'.
- יש לקבוע קו זינוק צבוע בסיד וסימון נקודת מטרה במרחק 15מ'.

המשימה:- על הקבוצה להסתדר בשורה ולקשור את רגלי החניכים (רגל שמאלית של חניך עם רגל ימנית של חברו וכו').
- יש לנוע יחד מקו הזינוק עד לנקודת המטרה הלוך וחזור.
ברגע שחבל משתחרר מאחד החניכים על הקבוצה להעצר ולקשור את החבל שהשתחרר מחדש.

(13)



15 מטר

תחנת מרוץ חברתי

הכנת התחנה:- קביעת מסלול ריצה של 100מ' הלוך ו-100מ' חזור.

- יש לסמן בסיד קו זינוק.

נקודת מטרה תסומן במרחק 100מ'.

(14)

המשימה:- על הקבוצה לרוץ יחד. הזמן נמדד לפי האחרון שמגיע.

כאן יכולה העזרה ההדדית לבלוט יפה.



תחנת מוראל

הכנת התחנה:- אין צורך בהכנות מיוחדות.

המשימה:- על הקבוצה לשיר לרקוד, לספר בדיחות, להופיע בחיקויים וכו', על השופט לתת ציון לפי הערכתו.



(15)



תחנה איסוף תפוחי-אדמה

הכנת התחנה:- 2 שקי - תפוחי - אדמה.

- יש לסמן עיגול בקוטר 6מ'.
- יש לפזר את השקים בתוך העיגול.

המשימה:- על הקבוצה לאסוף בזמן המינימלי את כל תפוחי-האדמה לתוך שני השקים.

16

תחנה מס' 15 הושמטה בשל חוסר עמידתה בתנאי הוראות הבטיחות

תחנת זיקית

הכנת התחנה:- יש למתוח חבל בעובי של 14-20מ"מ בגובה של 2מ', בין שני עצים שהמרחק ביניהם כ-5מ'.

- יש לסמן קו זינוק וקו סיום.

המשימה:- על הקבוצה לעבור לגדה השניה של המיתחם בהליכת זיקית על החבל מבלי לגעת בקרקע.



תחנת קונצרטינה

הכנת התחנה:- יש לתקוע יתדות בצורת מלבן - 3×6מ'.

- יש למתוח חוטים (חבלים בעובי 2 מ"מ) בין היתדות, הגובה בין הקרקע לחוטים 50 ס"מ.
- יש לסמן 4 מסלולי זחילה בתוך המלבן.
- אין לסמן את המיתחם בסיד, מאחר והוא עלול ללכלך.

המשימה:- על הקבוצה לזחול מתחת לקונצרטינה במהירות האפשרית.

- הזמן נקבע לפי אחרון העוברים.

